



КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА



С. 4



С. 6



С. 7



С. 15

ПРЭЛЮДЫЯ ДА ВЯЛІКАЙ СІМФОНІІ...

...прагучала гэтымі днямі ў ВНУ культуры і мастацтваў разам з завяршэннем уступнай кампаніі. Прычым у Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі ўрачыстыя гукі залічэння чуліся не толькі віртуальна, але і насабрэч. Так, прэлюдыя завершана, але імправізаваны секстэт першакурснікаў, які пазіраваў нашаму фотакарэспандэнту, ужо рыхтуецца да аўфтакта Сімфоніі дасканаласці і творчай сталасці.



На здымку (злева направа): Ганна Мельянец (скрыпка), Сцяпан Бачыла (трамбон), Вольга Качан (флейта), Руслан Царыкоўскі (баян), Валянціна Ганчарук (скрыпка), Марта Сакута (цымбалы).

С. 4 — 5.

“Он-лайн” з Міністэрствам

Якім быць абноўленаму сайту Міністэрства культуры? Гэтае пытанне, а таксама пытанне далейшага развіцця інфармацыйнай сістэмы збору, апрацоўкі і захавання інфармацыі Міністэрства абмяркоўвалі ўдзельнікі нарады, што адбылася ў Беларускім дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў. У ходзе дыскусіі, у якой прымаў удзел міністр культуры краіны Павел Латушка, прадэманстравалі і праект абнаўлення сайта www.kultura.by.

Неабходнасць дзяржаўных органаў быць больш актыўнымі ў віртуальнай прасторы неаднойчы падкрэсліваў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь. У Беларусі дзейнічаюць звыш 100 інтэрнет-рэсурсаў, створаных дзяржаўнымі ўстановамі сферы культуры, і наспела патрэба займаць больш сучаснае і інфарматыўнае прадстаўніцтва Міністэрства ў Сеціве.

Па словах кіраўніка Цэнтра інфармацыйных тэхналогій БДУКІМ Валерыя Казлоўскага, галоўнымі функцыямі абноўленага сайта павінны з’яўляцца магчымасць лёгкага доступу да інфармацыі аб усіх падраздзяленнях Міністэрства, магчымасць самастойна знайсці патрэбнага служачага па канкрэтным пытанні, адаслаць ліст чыноўнікам непасрэдна з сайта. Партал Мінкульты павінен працаваць такім чынам, каб карыстальніку для вырашэння сваёй праблемы не трэба было разбірацца ва ўстройстве механізмаў улады: задаўшы пытанне ў рэжыме “он-лайн”, ён павінен атрымаць хуткі і дакладны адказ.

На нарадзе было адзначана, што дзеючы сайт Міністэрства мае шэраг недахопаў, у тым ліку — адсутнасць

інфармацыі на розных мовах, кепскую навігацыю, невялікі блок мультымедыя. Ёсць заўвагі і наконт знешняга выгляда.

Было адзначана, што перапрацоўка сайта Міністэрства, акрамя ліквідацыі існуючых недахопаў, дазволіць дадаткова арганізаваць адзіную кропку доступу да інфармацыі ў сферы культуры, стварыць адзіную базу інтэрнет-рэсурсаў, іншымі словамі, аб’яднае два рэсурсы: афіцыйную старонку Міністэрства і партал “Культура Беларусі”.

Што да мадэрнізацыі сістэмы збору, апрацоўкі і захавання інфармацыі, то прадстаўніком Цэнтра інфармацыйных тэхналогій БДУКІМ было прапанавана арганізаваць адзіную кропку санкцыянаванага доступу да інфармацыйна-аналітычнай сістэмы для супрацоўнікаў Міністэрства, уключаючы ў ўстаноўку культуры на базе web-сервісаў, а таксама спрасціць працэсы атрымання сродкаў аператыўнага прыняцця рашэнняў, арганізаваць віртуальныя бібліятэкі захавання дакументаў. Як было зазначана на нарадзе, у працоўцы гэтых праектаў могуць прыняць кампаніі, што працуюць у Парку высокіх тэхналогій.

У цэлым ухваліўшы неабходнасць змен, міністр культуры зазначыў, што падыходзіць да стварэння новай версіі сайта Міністэрства трэба з улікам мэтазгоднасці і неабходнасці эканоміі сродкаў. “Дызайн сайта павінен максімальна ўлічваць культуралагічны асаблівасці Беларусі. Упэўнены, што неўзабаве з’явіцца і агульнанацыянальны партал сферы культуры”, — сказаў Павел Латушка.

Антон СІДАРЭНКА

Канферэнцыя перад фестывалем

Мастацкі кіраўнік Рэспубліканскага фестывалю фальклорнага мастацтва “Берагіня” Мікола Козенка распавёў “К”, што 17 — 18 красавіка 2010 года ў Лагойску пройдзе V Рэспубліканская навукова-практычная канферэнцыя “Традыцыйная культура і дзеці: праблемы этнавыхавання”.

А наступным летам адбудуцца заключныя мерапрыемствы шостага па ліку “Берагіні”, якая ладзіцца на падставе планавых мерапрыемстваў па рэалізацыі Канцэпцыі нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, зацверджаных распараджэннем Кіраўніка краіны ад 7 жніўня 2002 года...

Да ўдзелу ў канферэнцыі запрашаюцца навукоўцы, аспіранты, выкладчыкі і студэнты, бібліятэчныя, клубныя і музейныя работнікі, настаўнікі і вучні, калектывы аматарскай творчасці.

Разглядацца будуць наступныя пытанні: нацыянальная адукацыя ў

кантэксце народнай культуры; народны танец і народная проза ў дашкольным, школьным і пазашкольным адукацыйна-выхаваўчым працэсе; народны танец і народная проза ў сістэме прафесійнай мастацкай адукацыі; рэгіянальны вопыт метадыкі трансляцыі аўтэнтычных форм народнай харэаграфіі і народнай прозы.

Для ўдзелу ў канферэнцыі патрэбна да 1 кастрычніка 2009 года падаць заяўку з пазнакай назвы даклада ці паведамлення, указаць прозвішча, імя, імя па бацьку аўтара, месца працы ці вучобы, пасаду, вучоную ступень, званні, службовы і хатні адрасы, тэлефоны. Прыкладзі сціслую анатацыю на даклад, які дасылаецца ў аргкамітэт да 15 лістапада 2009 года.

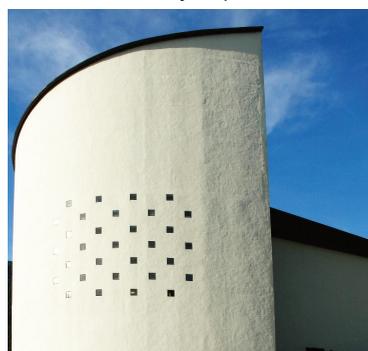
Мяркуюцца выданне матэрыялаў да пачатку канферэнцыі. Лепшыя дзіцячыя работы ўшаноўваюцца спецыяльнымі дыпламамі і каштоўнымі падарункамі Беларускага фонду культуры.

Капэла, ваш выхад!

Артысты Заслужанага калектыву Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла Беларусі імя Рыгора Шырмы вярнуліся днямі з гастролей у Аўстрыі і Польшчы. Цікава, што ў абедзвюх гэтых краінах наша капэла выступала не з сольнымі праграмамі, як звычайна, а ўдзельнічала ў тэатральных оперных пастаноўках.

У Аўстрыі, куды рушыла група ў 40 чалавек, нашы артысты выконвалі 9-ю сімфонію Бетховена са знакамітым харавым фіналам, а таксама два спектаклі яго ж оперы “Фідэліо” і тры — “Нюрнбергскіх майстарзінгераў” Рыхарда Вагнера. У Польшчу паехалі 27 артыстаў капэлы і ўзялі ўдзел

у двух выкананнях оперы Беліні “Самнамбула”. Усе спектаклі мелі аншлагі і захопленыя водгукі прэсы.



Адна з залаў, дзе выступала капэла.

28 — 29 ліпеня Гомельскі палацава-паркавы ансамбль наведалі прадстаўнікі нацыянальных камісій па справах UNESCO Рэспублікі Беларусь, Расійскай Федэрацыі і Украіны. Як паведаміў “К” начальнік упраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама Дзмітрый Чумакоў, у ходзе нарады быў прыняты пратакол, згодна з якім вызначаны канцэптуальныя падыходы па прадстаўленні аб’ектаў Гомельшчыны для ўключэння іх у Спіс сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны ў трансгранічным кантэксце.



Нараду ў Белай гасцеўні палаца Румянцавых і Паскевічаў адкрыў намеснік старшыні Гомельскага аблвыканкама Пётр Кірычэнка. Як вядома, у 2003 годзе эксперты UNESCO, спецыялісты Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, прадстаўнікі

Трансгранічны кантэксст

мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў улады наведалі Гомельскі палацава-паркавы ансамбль. У выніку ён быў аднесены да прыярытэтных нацыянальных аб’ектаў. У 2007 годзе пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ансамблю нададзены статус вышэйшай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Сёлета распараджэннем старшыні Гомельскага аблвыканкама Аляксандра Якабсона створана рабочая група па падрыхтоўцы і ўключэнні пэўных гісторыка-культурных каштоўнасцей у Спіс сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны. У склад групы ўвайшлі спецыялісты Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь,

упраўлення культуры аблвыканкама, прадстаўнікі ВНУ, практных і рэстаўрацыйных прадпрыемстваў Мінска і Гомеля. Члены групы ў ходзе працы прыйшлі да высновы, што шанцы на ўключэнне ў Спіс Гомельскага палацава-паркавага ансамбля значна павялічаны, калі праект будзе мець трансгранічны характар.

Таму і сабраліся ў Гомелі прадстаўнікі нацыянальных камісій па справах UNESCO, які абмеркавалі досвед камісій краін-суседак у гэтым кірунку, прааналізавалі шлях міжрэгіянальнага і міждзяржаўнага ўзаемадзеяння ў сферы захавання гісторыка-культурнай спадчыны.

Наш кар.

Калекцыю папаўняюць нашчадкі

Нацыянальны гісторыка-культурны музей-запаведнік “Нясвіж” нядаўна атрымаў сапраўды княжацкі падарунак: копіі малюнкаў мастака Гершкі Ляйбовіча, які працаваў пры двары ўладароў Нясвіжскага замка — князёў Радзівілаў. Гэтая падзея адбылася 23 ліпеня пад час прыватнага наведвання Нясвіжа нашчадкамі рода Радзівілаў.

Мастацкая калекцыя музея-запаведніка папоўнілася 166 копіямі графічных партрэтаў прадстаўнікоў магнацкага роду, напісаных мастаком і гравёрам Гершам Ляйбовічам (1700 — 1770 гг.). Сярод іх — 7 копіяў графічных лістоў з выявамі Міхала-Казіміра, Януша, Юрыя, Крыштафа і іншых Радзівілаў. Як адзначыў навуковы кіраўнік рэстаўрацыі Нясвіжскага замка Сяргей Друшчыц, падараныя копіі зроблены з самых лепшых арыгіналаў твораў Ляйбовіча, якія існуюць на сённяшні дзень. Майстар займаўся напісаннем гравюр у Нясвіжы, удзельнічаў у стварэнні альбома гравюр на медзі “Выявы сям’і Радзівілаў”... Мастак напісаў партрэт заснавальніка рода Радзівілаў — Войспунду-



Партрэт Францішкі Уршулі Радзівіл работы Г.Ляйбовіча.

са І Хрысціяна. Ляйбовічу належаць яшчэ 87 партрэтаў, зробленых на аснове жывапісных арыгіналаў іншых аўтараў. Творца працаваў таксама ў радзівілаўскай друкарні, дзе гравіраваў тытульныя лісты кніг, карты, эксплібрсы.

Музей-запаведнік атрымаў у падарунак кнігу, выдадзеную ў суседняй Польшчы, якая ўтрымлі-

вае здымак Нясвіжа з асабістага фотаархіва Радзівілаў. Прадстаўнікі слаўтага роду Вялікага княства Літоўскага маюць намер перадаць 30 лічбавых копіяў партрэтаў з уласнай калекцыі.

Радзівілы ўпершыню наведалі Мінск і Нясвіж сёлета, напрыканцы мая. На сваёй радзіме і радзіме бацькоў пабывала княжна Эльжбета Радзівіл-Тамашэўская — дачка князя Альбрэхта Радзівіла, апошняга ардынатара Нясвіжскага замка. Прыязджаў у Нясвіж і яе сын Альбрэхт Чартарыйскі ды іншыя прадстаўнікі роду. Наведалі Беларусь таксама Тамашэўскія — сваякі па лініі другога мужа Альжбеты Радзівіл-Тамашэўскай.

Пад час другога, у ліпені, прыезду гасці ачышчалі экскурсію па родавым Нясвіжскім замку, пабывалі ў парку. Эльжбета Радзівіл-Тамашэўская прыгадала свае дзіцячыя гады, праведзеныя ў родавым гняздзе, паказала супрацоўнікам музея, што, дзе знаходзілася ў пакоях да 1939 года, параіла, як лепей, падобна да таго, як было ў сапраўднасці, аформіць інтэр’еры, стварыць цікавую музейную экспазіцыю.

Наталля КІРПІЧЭНКАВА

А як на “Новай хвалі”?

Беларускі ўдзельнік Міжнароднага песеннага конкурсу “Новая хваля-2009” Макс Лорэнс па выніках першага конкурснага дня ўзначаліў другую пяцёрку спіса канкурсантаў. Гэты вынік беларусу прынесла песня Стыві Вандэра “Superstition”, якую журы ацаніла ў 106 балаў.

Конкурс маладых спевакоў адбываецца гэтымі днямі ў знакамітай Канцэртнай зале “Дзінтары”, што ў латвійскай Юрмале. У ім прымаюць удзел 16 спевакоў з 12 краін. Першыя месцы па выніках першага конкурснага дня займа-

юць прадстаўнікі Інданезіі, Украіны і Расіі.

У другі і трэці конкурсныя дні беларускі ўдзельнік мае намер выканаць песню “Ланфрэн-Ланфра” з папулярнай кінастужкі “Гардэмарыны, наперад!” і лірычную баладу са свайго рэпертуару. На момант падпісання гэтага нумара “К” у друку вынікі “Новай хвалі-2009” былі яшчэ не вядомы.

Нагадаем, што “Макс Лорэнс” — псеўданім пераможцы конкурсу маладых выканаўцаў на Міжнародным фестывалі мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску” ў 2003 годзе, ураджэнец Гомеля Максіма Сапацькова, які зараз жыве і працуе ў Маскве.



Максім Сапацькоў (сёння — Макс Лорэнс) — уладальнік Гран-пры “Славянскага базару-2003”.

“Бе-Ла-Русь” ля Кургана дружбы

Як паведаміла “К” начальнік аддзела Верхнядзвінскага райвыканкама па справах моладзі Юлія Парфёнава, 30 ліпеня ў гэтым раёне, на памежжы Беларусі, Расіі і Літвы, распачаў работу XVIII Міжнародны маладзёжны лагер “Бе-Ла-Русь”.

Па традыцыі, палатачны гарадок ля Кургана Дружбы засялілі каля 600 удзельнікаў маладзёжных арганізацый і рухаў трох краін. Арганізатары лагера — Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі, Рас-



ійскі саюз моладзі, Саюз за прагрэс моладзі Латвіі.

31 ліпеня была распачата творчая праграма, распрацаваная згодна з праграмай маладзёжнага міжнароднага супрацоўніцтва, мэтай якой — умацаванне і развіццё саброеўскіх стасункаў паміж юнакамі і дзяўчатамі трох краін. У чарговы раз красамоўна было даказана, што кожны з гасцей — адмысловы артыст. Над палатачным гарадком гучалі антыкрызісныя прыпеўкі, пад адкрытым небам ладзіліся разнастайныя канцэрты, прайшоў песенны фестываль.

А.С.

309 імгненняў вызвалення

29 ліпеня ў эфір Першага нацыянальнага канала выйшаў фільм Агенцтва тэлевізійнага “Беларусь. Гісторыя Перамогі. Эпілог”, які расказаў пра здымкі аднайменнага 309-серыйнага праекта. Як паведамілі “К” у прэс-службе Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі, ён выклікаў вялікі розгалас і атрымаў мноства станоўчых водгукаў, што дазваляе лічыць яго адным з самых паспяховых у гісторыі сучаснага айчыннага тэлебачання.



Відэастужка была паказана пасля апошняй серыі праекта, які складаўся з троххвілінных фільмаў, што дэманстраваліся на Першым нацыянальным 309 дзён. Кожная з

частак апавядала пра падзеі аднаго дня баёў за вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у 1943 — 1944 гадах. Першая серыя пабачыла свет 23 верасня мінулага года.

Журналісты Агенцтва тэлевізійнага сумесна са спецыялістамі Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны аднавілі поўную карціну падзей на фронце і ў тыле, пры гэтым выкарыстоўваліся ўнікальныя матэрыялы з фондаў устаноў. Супрацоўнікі Белдзяржтэлерадыёкампаніі адзначаюць, што вялікі ўклад у стварэнне цыкла ўнеслі добраахвотныя памочнікі з ліку ветэранаў і гісторыкаў.

Антон СІДАРЭНКА

Новы кінамузей

“Кіно маёй краіны” — пад такой назвай ужо другі год на Магілёўшчыне ладзіцца абласная кінаакцыя, арганізатары якой — дзяржаўнае прадпрыемства “Магілёўскі кінавідэапракат”. Сёлета работнікі ўстаноў разглядаюць магчымасць стварэння на базе аднаго з магілёўскіх кінатэатраў Музея беларускага кіно.

“Тут, на Магілёўшчыне, — радзіма народнага артыста СССР Віктара Турава, — распавядае намеснік загадчыка аддзела рэпертуарнага планавання абласной установы Святаплана Сярбаева. — Штогадова ладзіцца мерапрыемства ў яго гонар, адно з якіх — традыцыйная імпрэза “Тураўская восень”. На кінатэатры “Радзіма” ўстаноўлена, нагадаю, мемарыяльная дошка ў гонар рэжысёра. Ды нашымі землякамі з’яўляюцца і іншыя асобы... Мастак-аніматоар Тацяна Кубліцкая, рэжысёр Алег Шклярэўскі, заслужаны артыст Беларусі Барыс Уладзімірскі, народны артыст СССР і Беларусі Генадзь Аўсянік, славуці акцёр Пётр Алейнікаў — усе яны родам з Магілёўскай зямлі. Таму стварыць музей уласнай кінематографічнай спадчы-

ны падалося нам ідэяй цалкам натуральнай і перспектыўнай”.

У цэлым, работнікі “Магілёўскага кінавідэапраката” лічаць справу папулярызавання беларускага кіно задачай надзённай і творчай.

“У рамках зладжанай намі акцыі “Кіно маёй краіны” з апошнімі прэм’ерамі кінастудыі “Беларусьфільм” мы пабывалі ва ўсіх раённых цэнтрах вобласці, — адзначае С.Сярбаева, — і паўсюль сустракалі шчырую зацікаўленасць гледачоў. Широка

выкарыстоўваем і прадукцыю “Белвідэацэнтры” для правядзення ўрокаў, лекцыяў і падарожжаў. Прыдумалі ладзіць ваенныя прэм’еры ў спецыяльным кінатэатры “Паходны” — імправізаванай кіназале, нібы “ў салдацкіх умовах”. І вынікі працы даюць падставы для аптымістычных прагнозаў: беларуская прадукцыя мае значны патэнцыял”.

Сёння работнікі ўстановы працуюць над зборам матэрыялаў для музея, фарміруюцца фільматэка. Адкрыццё ж першай экспазіцыі запланавана на 17 снежня 2009 года — у дзень 85-годдзя беларускага кіно.

Д.А.



Аб’ява*

Стыпендыяльная праграма Міністра культуры і нацыянальнай спадчыны Рэспублікі Польшча “Gaude Polonia”

Нацыянальны цэнтр культуры аб’яўляе конкурс на атрыманне стыпендыі на шасцімесячны курс навучання ў Польшчы ў рамках стыпендыяльнай праграмы Міністра культуры і нацыянальнай спадчыны Рэспублікі Польшча “Gaude Polonia”. Праграма “Gaude Polonia” прызначаецца для маладых мастакоў і перакладчыкаў з краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы.

Курс навучання ў Польшчы пачнецца 1 лютага і будзе доўжыцца да 31 ліпеня 2010 года. Набор удзельнікаў ажыццяўляецца на конкурснай аснове. Кандыдаты павінны валодаць польскай мовай на базавым узроўні.

Заяўкі прымаюцца да 15 кастрычніка 2009 года.

Падрабязную інфармацыю аб праграме “Gaude Polonia” і бланкі анкет можна атрымаць на інтэрнет-старонцы: www.nck.pl, а таксама ў польскіх дыпламатычных установах у Мінску і ў Нацыянальным цэнтры культуры ў Варшаве (тэл. +48 22 210 01 21 або +48 22 210 01 22).

Па слядах выступлення “Культуры”

Перспектыва для дубаўцаў



У “К”

№ 17 за 2009 г. быў надрукаваны артыкул “Як забяспечыць духоўную рэабілітацыю для 120 сем’яў?”. Гаворка ў ім вялася пра планаванне сацыякультурнае развіццё і сістэмнае асваенне грошай на рамонце аб’ектаў культуры, а таксама пра культурнае абслугоўванне насельніцтва Лунінецкага раёна. У прыватнасці, узніклі праблемныя пытанні аб закрыцці шэрагу кінавідэаўстановак у раёне, а таксама бібліятэкі ў вёсцы Дубаўка, дзе жывуць перасяленцы з забруджанай радыёнуклідамі тэрыторыі.

Артыкул быў накіраваны на рэагаванне. Вось што адказаў начальнік упраўлення культуры Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта Рыгор Бысюк:

“На 01.07.2009 г. у Лунінецкім раёне дзейнічаюць 38 клубных устаноў, 39 бібліятэк, 7 дзіцячых музычных школ, 7 кінавідэаўстановак, краязнаўчы музей. У сярэднім на 770 жыхароў прыходзіцца адна ўстано-

ва культуры. Нарматыў забяспечанасці дзяржаўнымі ўстановамі культуры выконваецца і нарматыў забяспечанасці расходаў на культуру. Па выніках 2008 года ён склаў 3,0 базавыя велічыні на жыхара (па норме 1,5 б. в.), на 2009 год — 2,5 базавых велічынь.

Вядзецца работа па прыцягненні дадатковых сродкаў на развіццё галіны. За 2008 год прыбыткі ад пазабюджэтнай дзейнасці склалі 283,4 млн. руб., што больш за 4% ад бюджэтнага фінансавання.

Рэгулярна паслугамі культуры карыстаюцца звыш 40% насельніцтва раёна. Чытачамі публічных бібліятэк з’яўляюцца 37% жыхароў. Ахоп дзяцей эстэтычнай адукацыяй праз дзіцячыя музычныя школы і школы мастацтваў складае 9,1% (па вобласці — 9,0%). Каля 3 тыс. чалавек (1,5 тыс. — дзеці і падлеткі) займаецца ў 255 калектывах аматарскай творчасці, якія дзейнічаюць пры клубных установах.

Акрамя гэтага, кінаўстаноўкамі (у тым ліку і перасоўнымі) штогод абслугоўваецца да 50 тыс. гледачоў, музей наведваюць звыш 2 тыс. чалавек.

Юрыдычныя тонкасці (elegantia juris)

Да вас звяртаюцца спецыялісты Віцебскага абласнога метадычнага цэнтры народнай творчасці. Па табелі ўліку працоўнага часу выхадныя дні ў спецыялістаў абласнога метадычнага цэнтры народнай творчасці — субота і нядзеля. Ці маюць права вядучыя метадысты, галоўны мастак, галоўны дырыжор, галоўны хормайстар, галоўны рэжысёр, начальнік аддзела, намеснік дырэктара, дырэктар АМЦНТ, адпрацаваўшы ў свой выхадны дзень у якасці члена журы на абласным аглядзе-конкурсе, свяце, фестывалі, атрымаць за гэта заработную плату па дагаворы з АМЦНТ (згодна з зацверджаным каштарысам па правядзенні дадзенага мерапрыемства)? На якія нарматыўныя акты можна спасылацца пры афармленні дагавораў, каб яны прайшлі на аплату праз органы дзяржаўнага казначэйства і далі магчымасць стымуляваць прафесіяналаў высокага ўзроўню да дадатковай працы ў іх непрацоўны час?

На пытанні адказвае начальнік юрыдычнага аддзела Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Алена ВЕШТАРТ:

— Зыходзячы са зместу пытання, у выхадныя дні, устаноўленыя для работнікаў Віцебскага абласнога метадычнага цэнтры народнай творчасці (далей — АМЦНТ), АМЦНТ праводзіць разнастайныя масавыя мерапрыемствы.

У адпаведнасці з артыкуламі 136 і 137 Працоўнага кодэкса Рэспублікі Беларусь (далей — ПК) усім работнікам прадастаўляюцца выхадныя дні (штотыднёвыя бесперапынны адпачынак), якія работнікі можа выкарыстоўваць паводле свайго меркавання.

Згодна з артыкулам 142 ПК праца ў выхадныя дні дапускаецца па прапанове наймальніка і толькі са згоды работніка або па ініцыятыве работніка са згоды наймальніка, за выключэннем выпадкаў, прадугледжаных артыкулам 143 ПК.

Артыкулам 146 ПК вызначана, што праца ў выхадны дзень можа кампенсавана па пагадненні бакоў прадастаўленнем іншага дня адпачынку або павышанай аплаты у памеры, устаноўлена часткамі трэцяй і чацвёртай артыкула 69 ПК.

Такім чынам, калі ў службовыя абавязкі названых у пытанні работнікаў уваходзіць арганізацыя і правядзенне фестывалю, аглядаў, кірмашоў, тэатралізаваных

Улічваючы дэмаграфічную сітуацыю (у 12 з 59 населеных пунктах пражывае да 200 чалавек) і зыходзячы з фінансавых магчымасцей, праводзіцца работа па аптымізацыі дзеючай сеткі ўстаноў культуры раёна. За апошнія тры гады ў раёне закрыты 2 клубныя ўстановы і 5 бібліятэк, на няпоўны працоўны тыдзень пераведзены 8 клубаў і 11 бібліятэк. Для арганізацыі культурнага абслугоўвання маланаселеных вёсак, якія не маюць стацыянарных устаноў, арганізаваны 22 бібліятэчныя пункты, у бягучым годзе плануецца арганізаваць работу перасоўнай бібліятэкі і дадаткова адкрыць яшчэ адну кінавідэаперасоўку. У 2010 годзе запланавана, у межах Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця сяла, адкрыць аўтаклуб.

Што да бібліятэчнага абслугоўвання жыхароў в. Дубаўка, дзе была ў свой час з прычыны адсутнасці памяшкання зачынена бібліятэка (яна размяшчалася ў падсобным памяшканні без вокнаў мясцовай сярэдняй школы), дык яно наладжана Лобчанскай сельскай бібліятэкай. Бібліятэка знаходзіцца на адлегласці менш за 3 км у аграгарадку, мае памяшканне плошчай 150 кв. м, выхад у Інтэрнет і электронную пошту. Фонд налічвае 13,5 тыс. экзэмпляраў. Ветэраны і сталыя жыхары в. Дубаўка, пры жаданні, маюць магчымасць рэгулярна абслугоўвацца дома, бо бібліятэкар Лобчанскай бібліятэкі пражывае ў в. Дубаўка”.

святаў і іншых мерапрыемстваў, то прыцягненне іх да працы ў выхадныя дні для ўдзелу ў правядзенні такіх мерапрыемстваў, у тым ліку для ўдзелу ў працы журы, павінна кампенсавана прадастаўленнем іншага дня адпачынку або павышанай аплаты.

Калі праца ў выхадны дзень ніяк не звязана са службовымі абавязкамі работніка, то магчыма заключэнне з ім грамадзянска-прававога дагавора, які павінен адпавядаць патрабаванням, устаноўленым Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 6 ліпеня 2005 г. № 314 “Аб некаторых мерах па абароне правоў грамадзян, выконваючых працу па грамадзянска-прававых і працоўных дагаворах”.

Паважаныя чытачы!

Калі ў вас ёсць пытанні ў рубрыкі “Чытач — Газета — Міністэрства” і “Юрыдычныя тонкасці”, накіроўвайце іх на адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню: kultura@tut.by

Чытайце ў “К”

У бліжэйшых нумарах “К” чытайце артыкулы, прысвечаныя заканадаўчай базе ў галіне аўтарскага права, а таксама ў сферы аховы помнікаў гісторыі і культуры.

У стылі сузор’я Шаляў

Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь увёў у абарачэнне памятнаы манеты “Шалі” серыі “Знакі задзяка”: сярэбраную — наміналам 20 рублёў і медна-нікелевую — наміналам 1 рубель.

Манеты маюць форму круга (у медна-нікелевых — выступаючы кант па акружнасці). Бакавая паверхня сярэбраных манет без насечкі, медна-нікелевых — з насечкай.

На пярэднім баку манет размешчаны: у цэнтры, у абрамленні круга, які складаецца з 12 сімвалаў знакаў задзяка, — выявы

сонца і месяца, пад імі — астралагічны знак Шаляў і надпісы: на лацінскай мове — “Libra” і на беларускай — “Шалі”; у верхняй частцы — рэльефная выява Дзяржаўнага герба Рэспублікі Беларусь; у ніжняй частцы злева — год чаканкі (на сярэбранай справа — проба сплаву і фірменны (таварны) знак Манетнага двара Польшчы); па крузе — надпісы: “Рэспубліка Беларусь”; унізе — “20 рублёў” (на сярэбранай) і “1 рубель” (на медна-нікелевай).

На адваротным баку манет размешчаны: у цэнтры — стылізаваная выява шаляў, на якіх зна-

ходзяцца сонца і маладзік у абрамленні геаметрычнага арнаменту (на сярэбранай манеце ў верхняй частцы шаляў — устаўка з сінтэтычнага крышталю).

Манеты адчаканены на АТ “Манетны двор Польшчы”: сярэбраная — якасцю “анцыркулейтэд, аксідзіраваная”, медна-нікелевая — якасцю “брыльянт-анцыркулейтэд”. Тыраж сярэбранай манеты — да 25 000 штук, медна-нікелевай — 10 000 штук.

Паводле паваднення ўпраўлення інфармацыі Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь

Калегія: надзённае ў галіне

Арэал нацыянальнага “культурнага прадукту”

29 ліпеня ў Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь адбылася чарговая калегія — першая пад старшынствам міністра Паўла Латушкі. Яна, па традыцыі, закрнула шэраг важных галіновых пытанняў і акрэсліла тыя стратэгічныя і тактычныя задачы, што стаяць сёння перад беларускай культурай.

Экспарт як перспектыва росту

Асноўныя планавыя паказчыкі, якія традыцыйна знаходзяцца на кантролі кіраўніцтва галіны, — платныя паслугі, да якіх у няпросты з эканамічнага пункта гледжання час дадаўся яшчэ і знешні гандаль. І гэта не адно толькі фармальныя лічбы, а — стратэгічны накірунак, што мусіць бачыцца для сябе кіраўнікі ўсіх устаноў культуры рознага ўзроўню падпарадкавання — ад рэспубліканскіх да абласных і раённых. Для гэтага неабходна перагледзець і самі падыходы да творчай дзейнасці, падумаць не толькі аб “працесе”, але і аб яго канчатковай эфектыўнасці, аб тым, каб вынікі гэтыя былі цікавыя і запатрабаваныя самымі рознымі катэгорыямі патэнцыйных спажывцоў культуры.

Дзе шукаць гэтыя “новыя формы”? Сярод шляхоў, якія абазначыў прысутным Павел Латушка, — больш шчыльнае супрацоўніцтва на міжведамасным узроўні, дзе дзякуючы інтэграцыі намаганняў ёсць вялікі рэзерв для стварэння агульных праектаў. Яшчэ адзін накірунак — работа па больш актыўным



Рашчупкін нагадаў пра існаванне “межаў росту” (у тым ліку і ў пытанні павышэння экспарту паслуг), да якіх, на яго думку, БДАМ наблізілася ўшчыльную: сёння кожны пятае студэнт — кітаец. Павялічваць далей прырост замежных студэнтаў, на думку рэктара, і не мэтазгодна — застануцца без увагі айчынных кадры, ды і немагчыма з матэрыяльна-тэхнічнага пункта гледжання — у акадэміі няма для гэтага ні дадатковых плошчаў, ні кадравага рэзерву. Да таго ж, сёння Акадэмія музыкі прыкладна 20% заявак ад замежных абітурыентаў адхіляе з прычыны іх слабой падрыхтоўкі — для таго, каб не зніжаць якасны ўзровень адукацыі і, адпаведна, статус дыплама БДАМ. Іншы аспект — залішня “стараннасці” ў выкананні планаў па экспарце і іншых паказчыках — закрануў у сваім выступленні генеральны дырэктар Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм” Уладзімір Зямляцін, прадэманстрававшы “прыхаваную дыялектыку” гэтага напрыкладзе айчынай “кінакузіні”, якая перавыканала план па выпуску новых фільмаў, але дзякуючы гэтай сваёй стараннасці атрымала папрок у...



прасоўванні беларускіх мастацкіх калектываў у свеце, якая, з аднаго боку, з’яўляецца магутным іміджавым патэнцыялам для нашай краіны, але, з іншага, — дае магчымасць бачыць і пэўныя эканамічныя перспектывы, бо з пашырэннем аўдыторыі немінуха расце і кола патэнцыйных спажывцоў, здольных і ахвотных плаціць за наш нацыянальны культурны “прадукт”. Пакуль жа часцей сітуацыя складваецца так, што калі нашы буйныя іміджавыя прафесійныя калектывы выяжджаюць на міжнародныя фестывалі, конкурсы, у гастрольныя туры, суадносіны паміж затратамі на іх удзел і прыбыткамі аказваюцца не на карысць апошніх.

Зрэшты, не ўсё ў гэтым пытанні так проста і адназначна, як здаецца на першы погляд. І прысутныя на калегіі некаторыя з існуючых “падводных камянёў” агучылі. У прыватнасці, рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Аляксандр

нага прасоўвання на новыя рынкі, бо гісторыка-культурны, творчы, у рэшце рэшт, рэкрэацыйна-турыстычны патэнцыял нашай галіны яшчэ амаль не раскрыты. І самы танны спосаб такой рэкламы і раскруткі, які многія з кіраўнікоў яшчэ недацэньваюць, — інтэрнет-старонкі, прысутнасць уласнай культуры ў сусветным інфармацыйным Сеціве.

Чаго не хапае кінапракату?

Другім істотным пытаннем калегіяльнага абмеркавання стала дзейнасць кінапракатных арганізацый на прыкладзе Магілёўскай вобласці. Зрэшты, гаворка натуральным і нязмушаным чынам вылілася за межы абласных дасягненняў ды праблем і, пашырыўшыся, акрэслілася ў размову пра прысутнасць айчыннага кіно ў нашым кінапракату, яго месца, статус і запатрабаванасць, у параўнанні з традыцыйнымі “лідэрамі” — амерыканскімі і расійскімі стужкамі. Прысутныя на калегіі не пайшлі шляхам “абмену кампліментарамі”, а агучылі сапраўды набалелыя пытанні. Пракатчыкі — адсутнасць належным чынам ігрунтоўна падрыхтаванай рэкламы, відэаролікаў, друкаванай прадукцыі і, што не менш важна, — кардынацыйны ўзгадненні з айчыннымі тэлеканаламі графіка паказу новых стужак, каб тыя не “перабівалі” касу, не даўшы як след адпрацаваць фільмакопіі на вялікім экране. Вытворцы адзначылі неабходнасць больш пільнай увагі да пытанню продажу названай прадукцыі з мэтай павышэння як рэнтабельнасці беларускага кіно, так і яго іміджа на міжнароднай арэне.

Аднак не толькі грошы ды фармальнае выкананне паказчыкаў, як гэта можа падацца, цікаваць беларускіх пракатчыкаў. Важным сегментам яны лічаць і сацыяльна значныя фільмы: дакументалістыку, кароткаметражныя фільмы і ролікі, што заклікаюць да сацыяльна адказнага ладу жыцця. Калі ўлічваць гэтую катэгорыю, то сёння ўдзельная вага тых, хто глядзіць беларускае кіно, аказваецца не такой ужо і нязначнай. Іншая справа, што гэта мусіць быць не спарадычны рух, за якім мы можам толькі сачыць, а — мэтанакіраванае развіццё, што трымае ў полі зроку працу на агульны вынік: далейшае павышэнне якаснага ўзроўню нацыянальнай культуры.

Таяцяна КОМАНОВА
На здымках: у час калегіі.
Фота Андрэя СПРЫНЧАНА

Вышэйшыя навучальныя ўстановы Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, па традыцыі, першымі правялі прыёмную кампанію і першымі ж вытрымалі сёлетні дваіны “экзамен”. Як вядома, леташняя рэформа школьнай адукацыі і пераход на 11-гадовае навучанне ў гэтым годзе “падвоілі” колькасць выпускнікоў школ і, адпаведна, значна пашырылі шэрагі тых, хто скіроўвае свой інтарэс у бок далейшага навучання і атрымання прафесійнай адукацыі.

Аднак для ВНУ культуры і мастацтваў сёлетняя ўступная кампанія не толькі з гэтай прычыны сталася шмат у чым эксперыментальнай. Найперш — у адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 12 мая 2009 г. № 243 “Аб унясенні дапаўнення і змяненняў ва Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 7 лютага 2006 г. № 80” — былі скарачаны тэрміны прыёму дакументаў ад абітурыентаў з сямі дзён да пяці. Да таго ж, у адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 16 чэрвеня 2009 г. № 314 “Аб правядзенні эксперыменту па залічэнні абітурыентаў у некаторыя ўстановы адукацыі ў сферы культуры” з мэтай стварэння дадатковых умоў для адбору таленавітай моладзі такімі эксперыментальнымі пляцоўкамі сталі сёлета дзве профільныя ВНУ: Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі і Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў. “К” падрабязна пісала пра сутнасць эксперыменту, якая для будучых навучэнцаў (і за кошт сродкаў бюджэту, і на платнай аснове) палягае ў новай сістэме вылічэння вынікаў: сёлета плюсаваліся агульная сума балаў, падлічаная па выніках правядзення этапу ўступнага іспыту па прадмеце “Творчасць” і сярэдняга бала, атрыманага па выніках здачы ўступных іспытаў у форме цэнтралізаванага тэсціравання і сярэдняга бала дакумента аб сярэдняй адукацыі.

Многа ці мала?

Як паведаміла начальнік упраўлення навучальных устаноў і кадраў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Наталля Шмакава, фактычныя лічбы прыёму ў ВНУ галіны за кошт сродкаў бюджэту склалі — 1000 чалавек, у тым ліку на дзённую форму атрымання адукацыі — 694 чалавекі, на завочную — 306. Многа гэта ці мала — можна падлічыць самастойна: у параўнанні з тым, што ў 2007 годзе агульны конкурс на ўсе спецыяльнасці ВНУ склаўся 2,5, у 2008 г. — 2,4, сёлета на вучобу ў профільных установах адукацыі прэтэндавалі 2,7 чалавек на месца.

Калі ж браць кожную ВНУ паасобку, то самы высокі конкурс у цэлым па ўстанове адукацыі традыцыйна трымала Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў: 4,5 чалавек на месца (для параўнання: у 2008 г. ён склаўся 3,7, у 2007 г. — 5,1). Іншыя ж установы прадэманстравалі крыху меншы паказчык, у параўнанні з папярэднімі гадамі: у Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі на месца прэтэндавалі 1,4 чалавек (у параўнанні з 1,5 цягам двух гадоў за-

пар), у Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў — 2,3 чалавек (у 2008 г. — 2,5, у 2007 г. — 3,6).

Вектар прафесійнага прэстыжу

Калі агульныя лічбы даюць уяўленне пра інтарэс да творчых прафесій увогуле, дык дэталёвы разгляд самых папулярных спецыяльнасцей стварае больш глыбокую карціну бачання сучаснымі маладымі людзьмі — будучымі кадрамі галіны — тых вектараў, дзе прыкладанне намаганняў выглядае для іх не толькі цікавым, але і перспектывным. Згодна з данымі, прадастаўленымі ўпраўленнем навучальных устаноў і кадраў Міністэрства культуры, самыя высокія конкурсы ў нашых ВНУ склаліся наступным чынам.

У Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў самай вялікай папулярнасцю карысталіся такая спецыяльнасць дзённай формы, як “дызайн”. Конкурс па колькасці чалавек на месца па розных спецыялізацыях разгарнуўся наступным чынам: “дызайн віртуальнага асяроддзя” — 8,0, “дызайн графічны” — 5,3, “дызайн прадметна-прасторавых комплексаў: экспазіцыйны дызайн” — 5,3, “дызайн прадметна-прасторавых комплексаў: дызайн інтэр’ераў” — 4,8. Акрамя гэтага, папулярнасцю сярод абітуры-



ентаў карысталіся “акцёрскае майстэрства (драматычны тэатр і кіно)” — 5,5 і “рэжысура кіно і тэлебачання (гукарэжысура)” — 7,7 (завочная форма).

Па Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі конкурсная сітуацыя склалася наступным чынам: “спевы (жаночыя галасы)” — 3,2 чалавека на месца, “балалайка” — 2,0, “баян — акардэон

Экзамен для... экзаменаў



“Алгебра” і “геаметрыя” прагрэсій уступнай кампаніі

(спецыялізацыя)” — 1,9, “цымбалы” — 1,5, “флейта”, “габой”, “кларнет”, “фагот”, “саксафон” (агульны конкурс) — 1,45.

А сапраўдным лідэрам па папулярнасці сярод абітурыентаў ВНУ галіны культуры стала такая спецыяльнасць Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, як “менеджмент сацыяльнай і культурнай сферы”: яна сабрала конкурс у 18,3 чалавека на месца — на завочную форму навучання і 12,2 — на дзённую! За ёю ідуць “менеджмент міжнародных культурных сувязей” — 8,8 (дзённая форма), “мастацтва эстрады (спевы)” — 6,2 (дзённая форма), “інфармацыйныя сістэмы ў культуры” — 5,6 (завочная форма), “народныя рамёствы” — 5,2 (завочная форма), “народная творчасць (тэатральная)” — 5,1 (дзённая форма), “эстрадны танец” — 4,8 (дзённая форма). А таксама даволі высокі конкурс склаўся на ўпершыню адкрытую спецыяльнасць — “сацыяльна-культурная дзейнасць”: 4,5 (завочная форма) і 2,35 (дзённая форма).

Слабае звязно?

Нягледзячы на тое, што абітурыенцкі імпэт маладых людзей у жаданні асоіць вышэйгаданыя прафесіі можа толькі радаваць, варта больш пільна звярнуць увагу і на тыя спецыяльнасці, якія сабралі самы нізкі конкурс. У Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў гэта — “мастацтвазнаўства (арганізацыя тэатральнай дзейнасці)” — 1,7 чалавека на месца, “скульптура” — 2,0, “акцёрскае мастацтва (музычны тэатр)” — 2,2, “рэжысура тэатра (драматычны тэатр)” — 2,3. Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў у самым канцы спіса — па 1 чалавеку на месца — пакінуў спецыяльнасці “кампаратыўнае мастацтвазнаўства (дзённая форма)”, “сусветная і айчынная мастацкая культура”, “харавая музыка народная”, акрамя гэтага, “бібліятказнаўства і бібліяграфія. Беларуска мовы і літаратура” сабралі 1,1, “духавыя інструменты (народныя)” — 1,2.

Меней чым 1 чалавек на месца (0,8) склаўся конкурс у БДУКІМ на скарачаны тэрмін навучання па спецыяльнасці “бібліятэказнаўства і бібліяграфія”. Прычынай гэтага стала тое, што частка выпускнікоў сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў адала перавагу не атрыманню вышэйшай адукацыі, а працы па размеркаванні ці вучобе на завочнай форме. Па аналагічнай прычыне не адбыўся набор і на спецыяльнасць “мастацтва эстрады (спевы)”.

У Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, нягледзячы на тое, што заявы былі пададзены на ўсе спецыяльнасці, разам з тым, па 5 спецыялізацыях БДАМ і ў філіяле Акадэміі ў Маладзечне конкурс таксама не перавысіў аднаго чалавека на месца (“музычная беларусістыка”, “арфа”, “гітара”, “домра”, агульны конкурс: “валторна”, “труба”, “трамбон”, “бары-

тон”, “труба”). Да таго ж, падалі дакументы і не з’явіліся на іспыты без паважлівых прычын 5 чалавек. Такім чынам, па выніках уступных экзаменаў у БДАМ вакантнымі засталіся 5 месцаў, у тым ліку ў філіялах на базе Гродзенскага дзяржаўнага музычнага вучылішча — 2, Гомельскага каледжа мастацтваў — 1, Брэсцкага дзяржаўнага музычнага каледжа імя Р.Шырмы — 1.

Сёлетнія адметнасці

Калі гаварыць пра прафесійныя эксклюзіў, які прапанавалі ў 2009 годзе вышэйшыя навучальныя ўстановы сістэмы Міністэрства культуры, безумоўным лідэрам тут можна назваць Беларускае дзяржаўнае акадэмію мастацтваў: сёлета яна ажыццявіла набор на шэраг спецыяльнасцей, падрыхтоўка па якіх адбываецца далёка не кожны год. Гэта, у прыватнасці, — “акцёрскае мастацтва (музычны тэатр)”, дзе набор адбываецца 1 раз на 4 гады, “рэжысура кіно і тэлебачання (кінадакументалістыка)” — набору не было больш за 10 гадоў, “мастацтвазнаўства (арганізацыя тэатральнай дзейнасці)” і “дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва (вырабы з керамікі)”, дзе набор праводзіцца 1 раз на 5 гадоў.

Яшчэ адной важнай і, безумоўна, пазітыўнай асаблівасцю, адзначанай пад час прыёмнай кампаніі ў Беларускае дзяржаўнае акадэмію культуры і мастацтваў, стаўся той факт, што абзначыўся больш высокі ўзровень падрыхтоўкі да паступлення сярод абітурыентаў з сельскай мясцовасці. Прахадны бал для іх па некаторых спецыяльнасцях быў відавочна на карысць вяскоўцаў. На спецыяльнасць “менеджмент сацыяльнай і культурнай сферы”, конкурс на якую, як адзначалася вышэй, склаў 12,2 чалавека на месца на дзённай форме навучання і 18,3 — на завочнай, прахадны бал па конкурсе для сельскіх абітурыентаў склаў 336, у той час як для гарадскіх — 279, на “менеджмент міжнародных культурных сувязей” — 339 і 301 адпаведна, на “інфармацыйныя сістэмы ў культуры” — 290 і 271.

І, канешне ж, традыцыйна ва ўсіх галіновых ВНУ тыя студэнты, якія паспяхова здалі ўступныя экзамены, але не прайшлі па конкурсе на дзённую альбо завочную формы навучання за кошт сродкаў бюджэту, маюць магчымасць быць залічанымі на абраныя імі прафесіі на платнай аснове. Сёлета 1073 абітурыенты пажадалі атрымаць адукацыю на ўмовах аплаты (для параўнання: у 2008 г. гэтая лічба складала 829 чалавек, у 2007 г. — 674), а гэта нават больш, чым бюджэтная. А значыць, атрыманне прафесіі ў галіне культуры і мастацтва не толькі не губляе актуальнасці і прэстыжнасці, але і мае шырокі патэнцыял у вачах маладых хлопцаў і дзяўчат — будучага нашай краіны.

Таяцяна КОМАНОВА

Каментарыі з нагоды

“Канчатковая мэта — спецыяліст”

Рычард СМОЛЬСКІ, рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, доктар мастацтвазнаўства, прафесар:

— Прыняцце Указа Прэзідэнта № 314 ад 16 чэрвеня, паводле якога прыярытэт пры паступленні ў Акадэмію мастацтваў і Акадэмію музыкі аддаваўся творчым здольнасцям абітурыентаў, было для нас доўгачаканым: мы прасілі, каб правілы прыёму былі адаптаваны да творчых ВНУ. Але цяперашні эксперымент наклаў на нас і дадатковую адказнасць. З асаблівай уважлівасцю мы фарміравалі 15 прадметных камісій, куды ўвайшлі вядучыя майстры мастацтваў, якія выкладаюць у нашай Акадэміі. Акрамя таго, каб ацэнкі былі максімальна справядлівымі, па рэкамендацыі Міністэрства культуры краіны ў склад гэтых камісій былі ўключаны вядучыя дзеячы мастацтваў, якія ў нас не працуюць, — да прыкладу, акадэмік, народны мастак Беларусі Георгій Паплаўскі. Але і без таго наша стаўленне да абітурыентаў заўсёды вызначалася такімі чатырма абавязковымі пазіцыямі, як увага, добразычлівасць, прафесійнасць і прынцыповасць.

Другой асаблівасцю сёлетняй прыёмнай кампаніі, як і прагназавалася, стала павышэнне конкурсу. Калі летась ён склаў 4,2 чалавекі на месца, дык сёлета — 4,5. І гэта прытым, што з моманту прыёму дакументаў у нас працуе адборчая камісія. Абітурыенты прыносяць туды свае творчыя работы, паказваюць іх — і камісія дае ці не дае рэкамендацыю для паступлення на мастацкі факультэт і факультэт дызайну. Па розных спецыяльнасцях лічбы размеркаваліся наступным чынам: 4,3 — на акцёрскія спецыяльнасці і тэлэрэжысуру, 2,5 — мастацкія, 5,2 — дызайн, 5,4 — завочнае навучанне. Зноў-такі, гэта прытым, што завочна мы рыхтуем акцёраў для рэжысёрскіх тэатраў. Там звычайна ўжо ёсць свае студыі, найбольш адораныя ўдзельнікі якіх залічваюцца ў дапаможны склад тэатра і накіроўваюцца да нас.

З кастрычніка па чэрвень вельмі эфектыўна працуюць у нашай Акадэміі падрыхтоўчыя курсы па малюнку, жывапісе, майстэрстве акцёра. Так што аб-

ітурыенты ў нас, у асноўным, матываваныя. Бо ўсе яны літаральна з дзяцінства арыентаваны на пэўную спецыяльнасць і мэтанакіравана ідуць да яе.

Яшчэ адной сёлетняй асаблівасцю стала пашырэнне кола спецыяльнасцей, на якія вёўся прыём. У прыватнасці, сёлета мы набралі не толькі будучых акцёраў драматычных і музычных тэатраў, але і тэатральных менеджэраў. Упершыню за апошнія некалькі гадоў прынялі будучых рэжысёраў дакументальнага кіно. Праграма развіцця кіно-, відэа-агаліны ў нашай краіне прадугледжвае планамернае падрыхтоўку кадраў. Таму ў наступным годзе мы плануем адкрыць цэлы факультэт экранных мастацтваў — гэта будзе своеасаблівы “беларускі ВГИК”, які дасць штуршок развіццю айчыннага кінематографа. Калі з’явіцца такі факультэт, дык там, зразумела, будзе і асобная кафедра гісторыі, тэорыі і менеджменту экранных мастацтваў, дзе будучы рыхтавацца не проста кіназнаўцы і крытыкі, а рэдактары, сцэнарысты, прадзюсеры.

Прапрацоўваюцца пытанні і аб адкрыцці творчых майстэрняў па мастацкіх спецыяльнасцях. Зараз штосьці падобнае існуе пры падрыхтоўцы акцёраў, той ці іншы майстар набірае свой курс, які вядзе цягам усіх гадоў навучання. Таму хацелася б, каб такая ж пераёмнасць існавала б і ў мастакоў. У расійскіх ВНУ падобная практыка ёсць: прыём у майстэрні ажыццяўляецца па асобных правілах, але майстар нясе персанальную адказнасць за кожнага студэнта.

У перспектыве — і мары пра тое, каб іспыты ў будучых мастакоў і дызайнераў па жывапісе, малюнку і кампазіцыі прымалі не тры розныя камісіі, а адна, складзеная са спецыялістаў кожнага кірункаў. Такі падыход дасць магчымасць комплексна ацэньваць творчы патэнцыял абітурыента: можа, у яго не ўсё ідэальна ў малюнку, затое вельмі каларытныя фарбавыя спалучэнні, цікавае кампазіцыйнае мысленне.

Абсалютна ідэальных правілаў не існуе, а канчатковая мэта адна: падрыхтаваць добрага спецыяліста.

“На ўсе сто! А добра б — яшчэ крыху больш”

Аляксандр РАШЧУПКІН, рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, кандыдат філасофскіх навук, дацэнт:

— Новая сістэма падліку балаў апраўдала сябе ў нашай творчай ВНУ, накіраванай на падрыхтоўку, не пабаюся гэтага слова, музычнай эліты краіны, на ўсе сто працэнтаў. Перавагу атрымлівалі папраўдзе адораныя музыканты, а не проста старанныя вучні, чые здольнасці могуць быць запатрабаваны ў іншых сферах, у тым ліку таксама звязаных з музыкай, мастацтвам, але крыху на іншым узроўні. Культурная прастора грамадства мае столькі розных ніш і адгалінаванняў, што кожны можа знайсці ў ёй сваё месца. Усе ж разумеюць, што далёка не кожны можа стаць алімпійскім чэмпіёнам, а любіць спорт, займацца ім і нават працаваць у галінах, звязаных з фізічнай культурай, — калі ласка! Так і ў музыцы. Звярніце ўвагу: апошнім часам усё большую запатрабаванасць маюць разнастайныя псіхалагічныя тэсты, іншыя спосабы правярэння сільнасці чалавека да таго ці іншага віду працы, каб яму потым не давялося змяняць спецыяльнасць ці мучыцца ўсё жыццё самому і мучыць навакольных. Што ж тады казаць пра творчасць!

Лічу, што цяперашні аб’ём прыёмных патрабаванняў і пакуль эксперыментальны варыянт уліку іх выканання — вельмі аптымальны. Бо ён ні ў якім разе не скідае з рахунку агульнагуманітарную падрыхтоўку абітурыента. І гэта вельмі важна! Бо не можа быць добрым музыкантам чалавек, недасведчаны ў гісторыі і самой логіцы развіцця гістарычных працаў: тая ж гісторыя музыкі і іншых відаў мастацтваў непасрэдна звязана з агульнай гісторыяй чалавецтва і кожнага народа. Павінен валодаць чалавек і мовай: куды ж без яе? А сучаснаму музыканту мова патрэбна ўдвая, утроя. Бо ён адзін за адным штурмуе міжнародныя конкурсы, удзельнічае ў прэстыжных замежных фестывалях, гастрольных паездках і тым самым стварае высокі культурны імідж не толькі ўласна сабе і свайму творчаму калектыву, але і ўсёй нашай краіне. Невыпадкова, акрамя рускай і беларускай моў, літаральна кожны падобраны амбіцыйны наш студэнт імкнецца як мага лепш авалодаць адной ці нават некалькімі замежнымі мовамі, каб годна трымаць свой нацыянальны гонар у сусветнай культурнай прасторы.

Разам з тым, на першае месца пры падліку ўсіх “за” і “супраць” выходзяць усё ж спецыяльныя дысцыпліны. Бо толькі яны даюць магчымасць “прымерыць” творчы патэнцыял абітурыента на патрабаванні, якія ў хуткім часе прад’явіць яму абраная спецыяльнасць. Тут важна ацэньваць не толькі цяперашні ўзровень музыканта, але і магчымасці ягонага далейшага творчага росту. А ў гэтай сферы адным умемнем назвацца веды і прыкладаць іх на практыцы не абдызешся — патрэбен крэатыў, самі прыродныя схільнасці.

Будзем спадзявацца, што цяперашні эксперымент хутка стане афіцыйна зацверджанай нормай. Але, відаць, чалавек так зроблены, што мяжы дасканаласці не бывае. Таму, мабыць, я дазволю сабе закрануць яшчэ адзін аспект прыёмных іспытаў, непасрэдна звязаны з музычнай спецыфікай. Паводле планаў прыёму, штогод мы павінны прыняць у нашу навучальную ўстанову пэўную колькасць прадстаўнікоў па той ці іншай спецыяльнасці. Але прырода талентаў мае і свае заканамернасці, і выключэнні з правілаў. Нараджэнне адораных музыкантаў — гэта не вытворчы канвеер, які працуе без збойў і адхіленняў. Часта так здараецца, што ў адзін год да нас прыходзіць больш, чым трэба паводле плана, здольных прадстаўнікоў адной музычнай прафесіі, у наступны — наадварот, больш прадстаўнікоў іншай. А што рабіць з такімі рэдкімі спецыяльнасцямі, як, скажам, “арфа”, дзе план прыёму — усяго адзін чалавек? Ну, захварэў абітурыент — і ўсё. Калі раней мы маглі запяўняць такія нечаканыя вакансіі адоранымі музыкантамі тых спецыяльнасцей, дзе быў “перабор”, дык зараз нам гэта забаранілі. Вось і думаеш: Бах і Гендэль, дарэчы, нарадзіліся ў адзін год. І за імі чамусьці не стаяла чарга маладзейшых талентаў, якія нарадзіліся б з гэткай жа перыядычнасцю. Дык каго з іх мы павінны былі б “прыняць”, а каго — “адсеяць” як непрыяшюшага па конкурсе? І разважанні пра тое, што, маўляў, хай паступае праз год, у музыцы не дзейнічаюць: для музыканта важны не тое што год — кожны дзень мэтанакіраваных заняткаў...

Занатавала Надзея БУНЦЭВІЧ

Акт першы. Акцёр...

— Юбілей? Што сказаць... Фізичнае самаадчуванне — нармальнае. Рэзкага пераходу ад маладосці да старасці (не люблю гэтае слова) не адчуў. Падвядзенне вынікаў? Не. Думаю, усё лепшае ў мяне наперадзе. А сёння я загружаны творчай працай па горла, грэх скардзіцца. Але ўсё ж такі юбілей — рэч прыемная. Уяві сабе, 24-га ліпеня цэлы дзень і вечар мой тэле-

лепшая мая работа 1960-х гадоў — гэта, канешне, роля Васіля Дзятліка ў спектаклі і тэлеверсіі "Людзей на балоце".

— Не памылюся, калі скажу, што шлях на кіна- і тэлеалімп быў у цябе проста дзівосны, незвычайны: ад "Людзей на балоце" Віктара Турава да "Чорнага замка Альшанскага" Міхаіла Пташуга, дзе ты геніяльна сыграў глуханямога Людвіка Лапатуху, ад лірычных добра-

на сябе, маладога, іншым разам узнікае настальгія па тых гадах, якія ніколі больш не вернуцца. У кіно — буйны план, і глядач бачыць толькі мае вочы, камера аддаляецца — і ты становішся маленькім фрагментам у палатне фільма. Затое ў тэатры, калі ты змяняеш адносіны да персанажа, маеш магчымасць трохі "перакроіць" вобраз. У кіно ж — ніколі...

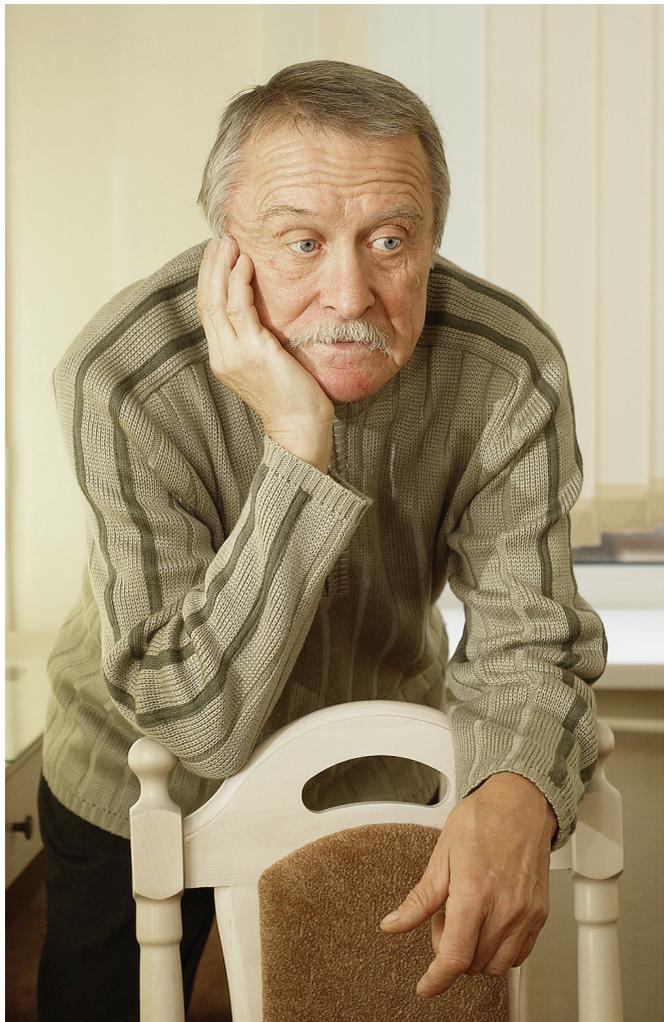
ўвесь паспяваенны перыяд). З некалькіх найбольш важных сцэн п'есы я скампанавалі спектакль і пачаў рэпетыцыі. Адначасова навучаў курсантаў асновам сцэнічнага мастацтва.

— А як жа рэквізіт, касцюмы, дэкарацыі ды іншая атрыбутыка?

— Для забеспячэння пастаноўкі патрэбным рэквізітам, абмундзіраваннем, узбраеннем і сцэнічным абсталяваннем былі выкарыстаны базы кінастудыі "Беларусьфільм", Музея гісторыі

— Ну як расшыфроўваць? Зліццё з прыродай, развядзенне кветак, шпачыры па навакольнай мясцовасці Астрашыцкага гарадка, а вечарам — чытанне разумных кніжак або прагляд тэлеперадач, так?

— Не зусім. Дача для мяне трохі іншае. Ведаеш, я з дзяцінства не люблю запусчанага ці закінутага, занябанай зямлі. Зямля павінна быць заўсёды дагледжанай: відаць, гэта — ад маіх сялянскіх каранёў. Мае продкі з Ушаччы-



Юбілей.

Прыемная рэч у двух актах

На rendez-vous з акцёрам

Я абсалютна перакананы, што гэты чалавек — асоба унікальная. Шчыры патрыёт зямлі беларускай — без дэманстрацыі гэтага напаказ, бліскучы чараўнік тэатральнай сцены і здымачнай пляцоўкі, цудоўны суразмоўца, з якім можна гаварыць бясконца, надзвычай сумленны і прынцыповы, калі гэта тычыцца маральнага стрыжня чалавека і грамадства ў цэлым.

З 75 гадоў свайго жыцця народны артыст Беларусі, лаўрэат Дзяржаўных прэмій СССР і БССР, спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва — больш чым паўстагоддзя працуе ў тэатры і 40 гадоў здымаецца ў кіно! Стаж, пагадзіцеся, зайздросны... 30 верасня ў Купалаўскім тэатры плануецца вялікі творчы вечар гэтага акцёра, прысвечаны ягонаму юбілею, дзе, як стала мне вядома, ён, акрамя ўсяго іншага, будзе спяваць і любімыя песні сваёй маладосці.

Не буду інтрыгаваць чытача: гэты чалавек — Генадзь Міхайлавіч ГАРБУК, якога я даўно ведаю і пра якога неаднойчы распавядаў у "Культуры". 24 ліпеня яму споўнілася аж 75 гадоў — многа гэта ці мала? Для вялікага акцёра — гэта што? Чарговая дата? Падвядзенне вынікаў нейкага этапа жыцця? Альбо — трамплін у будучыню? Асабіста я на гэтае пытанне адказаць не магу, а вось ён... Ну, паглядзім зараз... Бо з гэтага няпростага пытання і пачалася наша сяброўская размова...

фон літаральна разрываўся: віншаваці не толькі знаёмыя і сябры, але і гледачы, якіх я ніколі і ў вочы не бачыў! А гэта ўжо ўдвая прыемней. Значыць, ведаюць, помняць мяне! Значыць, не дарэмна жыві і працаваў...

— Генадзь Міхайлавіч, пытанне, можа быць, трохі дзіўнаватае, на першы погляд: ты акцёр ці артыст? Да якога рангу сам сябе прылічываш?

— Чаму дзіўнаватае? Нармальнае пытанне. Артыст — гэта мастак, які займаецца "ізычнымі" мастацтвамі: музыкант, жывапісец, скульптар, танцоўшчык, ювелір, фокуснік, спявак. Шавец, каваль ці кухар таксама могуць быць артыстамі, наогул, майстар сваёй справы, штуркар, дока. Я — акцёр, ад грэчаскага слова "aktis" ("дзеянне"). Гэта чыста сцэнічнае вызначэнне: кажучы словамі Дая, "лицедей, играющий на театре".

— Памятаеш сваю першую ролю на Купалаўскай сцэне?

— Канешне. Гэта была п'еса "Футбол" Кантэна і Белака (у арыгінале — "Рэгбі"). Я іграў аднаго добрага хлопца, якога, праўда, ужо ў першым акце забіваюць. Ставіў спектакль Відаўскі, а галоўным ржысёрам тэатра тады быў Юрый Шчарбакоў. Тую ролю выконваў, калі не памыляюся, у 1962 годзе. Да гэтага іграў у Коласаўскім тэатры ў п'есе-вадзвілі Валянціна Катаева "Квадратура круга", а яшчэ раней — у студэнцкіх спектаклях тэатральна-мастацкага інстытута, дзе маім настаўнікам быў выдатны педагог Дзмітрый Аляксеевіч Арлоў.

— Так, мне казалі пра тое, як ты бліскуча выканаў ролю Васікі Попела ў горкаўскім "На дне". А калі пачалася твая кар'ера ў кіно?

— Строга кажучы, пачалася з тэлебачання, са "Сцяга брыгады" Аркадзя Куляшова. Потым іграў Міхала Тварыцкага ў тэлеспектаклі "Трэцяе пакаленне" з Галінай Макаравай. А ў вялікім кіно гэта — "Паланез Агінскага": роля камандзіра партызанскага атрада. Але, думаю,

любаўскіх "Белых Рос" да драматычнай стужкі таго ж Пташуга "Знак бяды", ад хаціненкаўскага "Рою" да "Паўночнага сфінкса", ад "Загадкавага наследніка", дзе ты іграў са Смактуноўскім і 10 дзён здымаўся ў Парыжы, да твайго апошняга фільма па апавяданні Барыса Лаўранёва — "Сёмы спадарожнік"... Ці ёсць сёння новыя прапановы зняцця ў кіно — беларускім або расійскім?

— Ёсць. Але пра іх пакуль не скажу. Зараз цяжка меркаваць, што будзе заўтра. Шмат кінапраектаў сёння закрыты, скажам, у Расіі, у сувязі з эканамічным крызісам... Я ўжо не кажу пра Украіну ці Прыбалтыку, дзе з кінематографам няпростыя праблемы...

— Якое за гэты год самае вялікае тваё расчараванне ў беларускім кіно?

— "Дняпроўскі рубезж". Так пра драму народнага Подзвігу першага года Вялікай Айчыннай нельга расказаць. Кажуць, што "Снайпер" — добрая кінастужка, але яе я шчэ не бачыў...

— Ну, а што наконт Яго Вялікасці Тэатра?

— Тут усё пакуль нармальна. Толькі за апошнія два гады я сыграў у 11 спектаклях у маім родным Купалаўскім тэатры і ў Тэатры беларускай драматургіі. Гэта "Пінская шляхта", "Ядвіга", "Сымон-музыка", "Сповідзь Пілата", "Кароль Лір", "Каласы пад сярлом тваім", сумесная расійска-беларуская версія чэхайскага "Вяселля" і гэтак далей.

— І ўсё-такі, што табе бліжэй: тэатр ці кіно?

— Тэатр: тут я адчуваю гледача, яго дыханне, апладысменты, маўчанне. Мне гэта бліжэй. Хаця кіно дае іншую перавагу: можна паглядзець на сябе збоку, праз шмат гадоў ацаніць, як ты сыграў ролю. Праўда, гледзячы ў старых стужках

Акт другі. ...І не толькі!

— Ты чалавек вельмі сціплы, калі гаварыць пра піар, "мільганне" ў сродках масавых інфармацый, на розных фестывалях, прэзентацыях, "творчых" банкетах, прыёмах... Ча-му так?

— Відаць, такі ў мяне характар. Ніколі не "арганізуюваў" уласны поспех, ніколі не "прабіваў" сабе люты і ўзнагарод, не высоўваўся, так бы мовіць, на карму грамадства. Проста, сумленна працаваў на сцэне, на здымачнай пляцоўцы, рабіў тое, што добра ўмеў. І, спадзяюся, што так будзе і надалей. Для мяне галоўная узнагарода — любоў гледача. Больш нічога і не патрэбна. З тым жыву. І ніколі не завітаю туды, куды мяне не запрашаюць. Ну, а калі запрасяюць, доўга думаю, ісці ці не...

— Ведаю, што нядаўна кіраўніцтва Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь запрасіла цябе як выдатнага акцёра ў рамках абвешчанага Кіраўніком дзяржавы Года роднай зямлі і святкавання 65-й гадавіны вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў прыняць удзел у адпаведных мерапрыемствах культурна-асветніцкага характару ў Акадэміі МУС...

— А вось тут — іншая справа. Адразу даў згоду, бо ведаў, што ў сілу сваёй прафесіі прынясу карысць людзям, якіх я шчыра паважаю, у дадзеным выпадку — педагогаў і курсантаў Акадэміі Міністэрства ўнутраных спраў. Да таго ж, мой бацька, былы партызан, меў дачыненне да гэтай сферы: 47 гадоў запар выбіраўся народным суддзёй ва Ушачах... Дык вось, атрымаў я запрашэнне ад генерала МУС Івана Сяргея і палкоўніка Аляксандра Назаранкі правесці для курсантаў своеасаблівы майстар-клас. І вырашыў ісламі моладзі падрыхтаваць сцэнічную пастаноўку па п'есе Аляксея Дударова "Радавія" (дарэчы, лічу, што гэта — лепшая п'еса пра Вялікую Айчынную, якая напісана за

Вялікай Айчыннай вайны, гісторыка-культурнага комплексу "Лінія Сталіна", Купалаўскага тэатра. А яшчэ Дудароў даў мне гукавую фанэграму спектакля "Радавія", які калісьці з вялікім поспехам ішоў на сцэне Купалаўскага тэатра.

— Калі ж адбыўся прэм'ерны паказ спектакля?

— Сёлета, 8 мая, напярэдадні вялікага свята — Дня Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Шмат было гледачоў: ветэраны, маладыя людзі, прадстаўнікі МУС і грамадскія арганізацыі, ваеннаслужачыя, дзеячы культуры. Я таксама выканаў ролю ў гэтым спектаклі, і мне было прыемна іграць разам з моладдзю. Шчыра кажучы, я не чакаў такога поспеху, такіх усхваляваных апладысментў, пра якія можа марыць кожны прафесійны акцёр. Потым маёр міліцыі Наталія Гарына падышла да мяне і сказала: "Не разумею, чыя галоўная заслуга ў такім грандыёзным поспеху спектакля: ваша, паважаны Генадзь Міхайлавіч, ці курсантаў? Ведаеце, я баялася, што вы сваёй іграй заслоніце ўсіх астатніх самадзейных артыстаў, а аказалася — не..." Я ёй адказаў, што ніяк нельга было выдзяляцца з акцёрскай масы, падкрэсліваць сваё прафесійнае рэнаме, і ў гэтым была адна з маіх задач як ржысёра-пастаноўшчыка і акцёра...

— Цяпер станеш жаданым гоцем у гэтай цудоўнай Акадэміі. Так?

— Можа быць. Справа ў тым, што потым палкоўнік Назаранка прапанаваў мне арганізаваць і ўзначаліць пры Акадэміі драматычную студыю для курсантаў. Доўга я не думаў, згадзіўся, бо мне гэта вельмі цікава. Вось з пачатку восені, пасля таго, як 30 жніўня пройдзе мая творчая вечарына ў Купалаўскім тэатры, я і паспрабую рэалізаваць гэты праект...

— А пакуль ты разам з жонкай Галінай Іванайнай адпачываш на лецішчы...

— Гледзячы як расшыфроўваць — "лецішча" ці "дача".

ны — чыстай вады земляробы, для якіх зямля — гэта ўсё. Сам я магу працаваць на сваёй "фазэндзе" з раніцы да ночы. Асабліва люблю вазіцца з бульбай. Можна сказаць, я — прафесійны бульбавод: вырошчваю бульбу па галандска-бельгійскай методыцы, і, кажучы, у мяне добра атрымліваецца. Лецішча — не толькі здавальненне, але і здаровы лад жыцця. Для мяне — гэта лепшая "крэпатура" цела: не трэба ніякіх салярыяў, турэцкіх пляжаў, альпійскіх лугоў. А што да чытання ці тэлевізара... У вольную хвілінку, канешне ж, чытаю добрыя кніжкі, альбо перачытваю "Вопыты" вялікага філосафа XVI стагоддзя — Мантэня; па тэлевізары ж гляджу толькі "Навіны" і "Еўраспорт". Усё астатняе на "блакітным экране" — не "маё"...

— Да каго звяртаешся па парад у цяжкай хвіліны жыцця?

— Да жонкі Галі, Галіны Іванайны. Мой герой горкаўскай п'есы Васыка Попел сказаў: "У жанчыны душа павінна быць...". Дык вось, у маёй Галі гэтая душа — светлая, чыстая, добрая. Жонка — лепшы мой сябра, лепшы мой крыйтык, мой аднадумца, мая муза, мой заўсёды памочнік...

— Генадзь Міхайлавіч, што б для сябе адзначыў самым галоўным у сённяшнім жыцці нашай краіны?

— Я задаволены тым, што ў час сусветнага крызісу наша нацыянальная сацыяльна-эканамічная мадэль дастаткова паспяхова працуе. І я ўдзячны Прэзідэнту Аляксандру Лукашэнку за тое, што ён трымае руку на пульсе часу ва ўсіх найважнейшых галінах сённяшняга жыцця. Я веру, што наша краіна ідзе па правільным шляху — ідзе горда, незалежна, з годнасцю і высока ўзнятай галавой. І ўсё у нас, на нашай зямлі, будзе добра...

— Твой любімы афарызм ці выслоўе?

— У мяне іх некалькі. Мой блізкі сябра Раман Філіпаў калісьці кінуў такую фразу: "Калі ў прадмеце мастацтва ёсць заклік да святла, добра і характэрна — гэта маё. Калі гэтага няма — гэта не маё...". Лепш не скажу. І яшчэ часта ўспамінаю блізкага мне па духу Васіля Макаравіча Шукшына, які казаў: "Маральнасць ёсць праўда" і "Не збыць бы, што мы людзі". А што тычыцца ўласна прафесіяналізму, дык на гэты конт у майго настаўніка Дзмітрыя Аляксеевіча Арлова аднойчы прагучала такая думка: "Беражы партнёра. І ў непагадзь цёплым шалем ухатай яго, а не сябе". Вось я і стараюся жыць "па праўдзе" — і ў жыцці, і на сцэне, і на здымачнай пляцоўцы...

Гутарыў Барыс КРЭПАК
Фота Андрэя СПРЫНЧАНА

Рэдакцыя газеты "Культура" жадае юбіляру моцнага здароўя, новых творчых здзяйсненняў і ўзлётаў на ніве нацыянальнага тэатра і кінематографі!

Светабудова жорава



А. Жураўлёў. "Стог".

Экспазіцыя твораў Анатоля Жураўлёва, якую ўжо мелі магчымасць убачыць аматары мастацтва ў Віцебску і Полацку, нарэшце прадстаўлена і сталічнаму гледачу. У Вялікай зале Музея сучаснага выяўленчага мастацтва выстаўлены 33 работы майстра, створаныя ім у розныя гады і аб'яднаныя агульнай назвай "Светабудова жорава".

"Гэты цыкл — мая асабістая версія пейзажа, — кажа жывапісец. — Да гэтага жанру я прыйшоў не так даўно, але калі блізка пазнаёміўся з тонкасцямі прыроды, яе ўнутранай пластыкай, — не змог заставацца абыякавым. Прырода мацнейшая за чалавека, таму зараз менавіта ёй і належыць уся мая ўвага як мастака".

Галоўнае для пейзажыста, па словах Жураўлёва, не проста канстатаваць факт існавання той ці іншай з'явы рэчаіснасці, а — перадаць уласныя ўражання, эмоцыі, адчуванні, выкліканыя цікавымі прыродны-

мі з'явамі. Таму і работы мастака, хоць і маюць рэалістычныя элементы, пераважна ў сваім фармальна-змястоўным адзінстве з'яўляюцца творамі-асацыяцыямі, творамі-метафарамі. Гэтае асацыятыўнае ўспрыняцце рэчаіснасці творцай удала выражаецца і праз адпаведны каларыт: жывапісец амаль не выкарыстоўнае яркія, кідкія колеры, прытрымліваючыся больш стрыманых, глыбокіх адценняў. Да ўсяго гэтага дадаецца яшчэ і цікавая аўтарская тэхніка. Не застаецца сумненняў: мастаку ёсць чым здзіўляць і радаваць мінскую публіку.

Дарэчы, талент Анатоля Жураўлёва ўжо даўно цэняць як у краіне, так і за мяжой. У яго скарбонцы — Гранпры выставак візуальных мастацтваў "Art-Mark" у 1992 і 1998 гадах, Гранпры на рэспубліканскай выстаўцы "Час — Прастора — Асоба" (1998), Першая прэмія ААН у намінацыі "Устойлівае развіццё свету" (1998).

Алена ШАХНОВІЧ



А. Жураўлёў. "Снежаны".

Маналогі для дыялога



Д. Гацько. "Сусвет".

28 ліпеня ў галерэі "Лабірынт" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі адбылося ўрачыстае адкрыццё арт-праекта "Мастацтва аутсайдрэаў". Яго арганізатарамі з'яўляюцца Нацыянальная бібліятэка Беларусі і ДУ "Псіханеўралогічны інтэрнат № 2".

У свеце існуе такі напрамак у мастацтве, як арт-брут, або аутсайдэр-арт. Гэтая плынь з'явілася ў Еўропе ў XIX — пачатку XX стст., калі некаторыя псіхіятры, якія з ды-

ягнастычнымі мэтамі збіралі работы сваіх пацыентаў, вымушаны былі прызнаць мастацкую вартасць твораў. Людзі з псіхічнымі адхіленнямі ад звычайных людзей, але жывуць сярод нас.



П. Гараўскі. "Віфлеемская зорка".

яны не ведаюць шаблонаў і паводзяць сябе спантанна, паколькі жывуць па-за грамадствам.

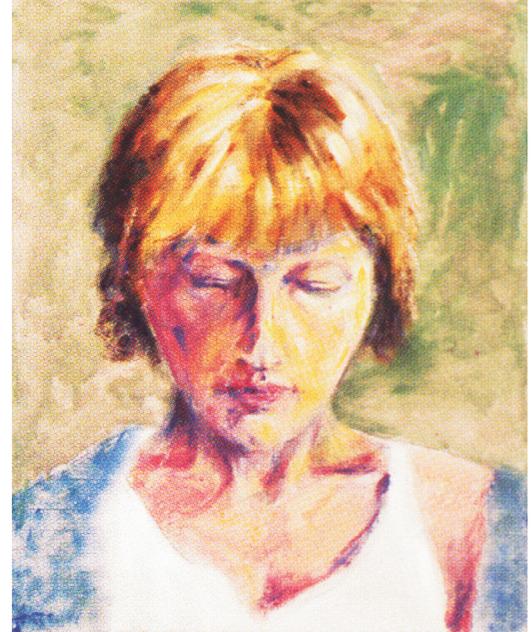
Выстаўка аутсайдрэаў дае магчымасць прыадкрыць заслону невядомасці, па-новаму зірнуць на псіхічна хворых людзей, даведацца аб тым, што іх непакоіць, чаму яны радуюцца, убачыць у іх творах чалавека, які заслугуе вае разумення і спачування, паказаць, што цяжкі дыягназ не пазбаўляе магчымасці самарэалізацыі.

Людзей, што жывуць у інтэрнаце, нельга назваць прафесіяналамі, але творцамі ад душы — безумоўна. Іх работы могуць падацца дзіўнымі, але, у той жа час, яны выклікаюць цікавасць: гэта творчыя фантазіі асабістага "Я", маналогі з самім сабой і для сябе, якія адбываюцца на ўзроўні першасных эмоцый.

У выстаўцы прымаюць удзел 12 чалавек, домам якіх з'яўляецца ДУ "Псіханеўралогічны інтэрнат № 2". Сярод іх — былыя мастакі, архітэктары, ваеннаслужачыя, а таксама інваліды з дзяцінства. Для ўсіх іх жывапіс — гэта магчымасць рэалізаваць сябе, адчуць уласную значнасць. У экспазіцыі прадстаўлена каля 70 жывапісных і дэкаратыўна-прыкладных работ.

Замежныя мастакі — частыя госці мінскага Музея сучаснага выяўленчага мастацтва. Але брытанскі жывапісец, творца якога экспануюцца ў залах установы гэтымі днямі, здзіўіў нават спакушанага гледача.

Кветкі на грэбені хвалі



Д. Сміт. "Жаночы партрэт".

Дарэчы, называць Джорджа Сміта мастаком выключна брытанскім будзе не зусім правільна. Як заўважылі арганізатары выстаўкі, дакладней было б казаць пра творца беларуска-брытанскага. Перш за ўсё таму, што цяпер жывапісец жыве ў нашай краіне. Па-другое — побач з выявамі караблёў і яхт на яго палотнах ужо пачалі з'яўляцца беларускія палявыя кветкі. Але не рэалістычныя пейзажы, партрэты ды нацюрморты прыцягваюць увагу гледача (хаця месца на выстаўцы адведзена і ім). Здзіўляе перш за ўсё другая, авангардная, частка экспазіцыі. Аснова, кампазіцыйны цэнтр пераважнай большасці работ, намалёваных у гэтым кірунку, — хвалі. "Зараз мне сапраўды цікавей за ўсё адлюстроўваць на палотнах менавіта хвалі, — кажа мастак, — але я не імкнуся маляваць іх літаральна. Мае творы — гэта, хутчэй, метафары".

Зразумець гэтыя метафары кожны можа па-свойму. Але тое, што мінскі глядач упадабаў цікавага майстра, было відаць ужо на адкрыцці выстаўкі: адзін з гасцей назваў хвалі Сміта філасофіяй вышэйшага гатунку. Сапраўды, для выражэння глыбокага зместу іншыя творцы абіраюць зусім незвычайныя формы. А разам з гэтым, змяняюцца і сродкі дасягнення пастаноўленага мэты. У творчасці Сміта такое якаснае атрымаў колер: ён паступова страчвае сваю дэкаратыўную функцыю і становіцца носбітам пэўнай ідэі.

Незвычайную, цікавую і па-свойму прывабную творчасць Сміта ўжо мелі магчымасць ацаніць аматары сучаснага мастацтва на радзіме мастака, а таксама ў Францыі і Літве. На Беларусі яго работы экспануюцца ўпершыню.

Дар'я ДАНИЛЕВІЧ



Д. Сміт. "Хвалі. Эксперымент № 10".

Прастора Італіі

30 ліпеня ў галерэі "Ракурс" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі адкрылася выстаўка італьянскай графікі.

Тут прадстаўлены чароўныя жаночыя партрэты, выявы старажытных рыцараў, летуценных краявідаў і міфалагічных герояў, тэматычныя і абстрактныя кампазіцыі. Тэхнічным лідэрам з'яўляецца каляровая літаграфія, але ёсць афорты і работы ў змяшаных матэрыялах.

Выстаўка знаёміць з графікай Рыкарда Бенвенуці, творчасць якога надзвычай папулярная ў Італіі, бо ён вольна і незвычайна злучае сучасны вобраз з гістарычнай традыцыяй. Творы Бенвенуці ў рэпрадукцыях сёння ёсць ці не ў кожным італьянскім доме, а аматары міжнародных чэмпіянатаў па футболе, пэўна, памятаюць яго афішы.

Важнай часткай экспазіцыі з'яўляецца італьянская графічная

класіка XX стагоддзя, якая належыць і да сусветнай мастацкай спадчыны. Гэта "Прасторавая кампазіцыя" вядомага футурыстычнага скульптара Энрыка Мастраяні і літаграфіі мастака-наватара Джорджыа дэ Кірыко, работы якога ўпершыню экспануюцца ў Беларусі. Усе гэтыя творы прадстаўлены мастацкім выдавецтвам "BORA", што валодае вельмі значнай графічнай калекцыяй вядучых мастакоў Італіі.

Беларускі глядач сустрэўся з ужо знаёмымі мастакамі — лятанімі ўдзельнікамі Першай Мінскай міжнароднай біенале сучаснага жывапісу "COLORFEST" Эмануэлем Вентані і Рафаэлем дэ Роза. Рафаэль дэ Роза, аматар і знаўца міфалагічнай тэмы, тады атрымаў Гран-Пры, а Эмануэль Вентані быў куратарам італьянскай часткі праекта. Менавіта ён і арганізаваў сённяшні паказ італьянскай графікі.

Ул. інф.

“Песняры”:



экспартны варыянт

30 ліпеня Беларускі дзяржаўны ансамбль “Песняры” даў пятае за год канцэрт у сталіцы. Акрамя песень з новага цыкла на вершы Янкі Купалы, калектыў прэзентаваў кампазіцыі са свайго чарговага альбома, які выйдзе праз два тыдні, а яшчэ праз нейкі час — з’явіцца і ў Расіі.

Гэты альбом, як паведаміў кіраўнік ансамбля Вячаслаў Шарапаў на прэс-канферэнцыі напярэдадні выступлення, выдаваўся па рэкамендацыі расійскіх партнёраў. І прызначаецца, пераважна, для распаўсюджвання на тэрыторыі СНД. Ён сімвалізуе, калі можна так сказаць, вяртанне “Песняроў” у расійскую і, шырэй, постсавецкую прастору, дзе іх паранейшаму любяць і чакаюць:

— Летась мы зрабілі два гастрольныя туры па Расіі. Паўсюль — абсалютны аншлагі, уключаючы Канцэртную залу “Кастрычніцкая” ў Санкт-Пецярбург. План па экспарце перавыкананы ў чатыры разы. Цікаваць да нашых выступленняў была такой вялікай, што само жыццё падказала неабходнасць новага альбома, дзе былі б таксама рускамоўныя песні. Што да абароны свайго таварнага знака, дык мы атрымалі пасведчанне міжнароднай рэгістрацыі. Таварны знак “Песняры” прызнаны агульнавядомым — гэта асаблівы статус. Такіх брэндаў у Беларусі ўсяго 9. Наша цяперашняя задача — экспарт. Хочам амаладзіць сваю расійскую аўдыторыю, не змяняючы пры гэтым кардынальна ні мастацкага кірунку ні стылістыкі. Таму лёвым сваім здабыткам, што пад час расійскіх гастрольных выступленняў былі запланаваны не толькі выступленні, але і тэлеэфіры. Адзін з іх — удзел у вельмі прэстыжнай праграме “Суперхіт стагоддзя”, дзе ўзгадаюцца лепшыя песні мінулых гадоў.

Што ж да хітоў XXI стагоддзя, дык рэпертуар “Песняроў” цяпер папаўняе не толькі сам В.Шарапаў, але і іншыя ўдзельнікі калектыву, ды не ў піку свайму кіраўніку, а па яго ўласнай ініцыятыве:

— Кожны атрымаў папку з адабранымі мной вершамі Янкі Купалы. І — прапаноўваў свае песні. Гэты “купалаўскі” альбом павінен з’явіцца ўвосень.

Усе песні — гатовыя, некалькі з іх засталася запісаць у студыі. Сярод іншых планаў — удзел у Міжнародным фестывалі “Залаты шлягер” у Магілёве, запрашэнне на які мы ўжо атрымалі. Магчыма, “даспеем” і да рок-оперы: тэатралізаваныя праекты былі неад’емнай часткай творчасці Уладзіміра Мулявіна, але шлях да іх быў не такім простым і хуткім.

Пакуль жа прыкладам тэатралізацыі ў “Песнярах” служыць песня “Жоўтая кветка”: яна і на “Славянскім базары ў Віцебску” гучала, і ў новым альбоме увайшла:

— Рэжысёры нас часта прасілі: дайце што-небудзь вясёлае. Нарэшце, такая песня нарадзілася. Яе герой — гэтка з’едлівы Несцерка, бо “Песняры” заўсёды былі схільныя да лёгкага эпітажу.

У вобразе Несцеркі на сцэне з’яўляўся не хто іншы, як Ігар Кузняцоў, чые фотаздымкі чытачы “К” рэгулярна бачаць на нашых старонках: ён цяпер працуе адміністратарам ансамбля. А з новага сезона ў калектыве можа з’явіцца яшчэ адзін удзельнік — лаўрэат Міжнароднага конкурсу “Віцебск-2009” Андрэй Коласаў. Рыхтаваў яго да гэтага творчага спаборніцтва сам В.Шарапаў і, нягледзячы на абмежаваны, паводле аб’ектыўных прычын, рэпетыцыйны працэс, застаўся задаволены сваім “падначаленым”:

— Галоўным крытэрыем для адбору “песняроўскага” складу з’яўляецца музычнасць прэзэнтантаў — тая наяўнасць “музыкі ў сабе”, якую яны нясуць. Андрэй Коласаў — надзвычайны музычны. Ён увуголе вельмі “песняроўскі” хлопец: проста, душэўны, пазбаўлены артыстычнага пазёрства і масава распаўсюджанай вакальнай манернасці. Думаю, ён здагадаецца аб нашай прапанове і прыме яе.

Фота Ігара КУЗНЯЦОВА

Поліфанія з цішыні

Дадатковай фарбай летняга канцэртнага сезона сталася выступленне групы сучаснага танца “Liss Fain Dance” з Сан-Францыска ў Вялікай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Гэта быў не першы прыезд калектыву ў нашу краіну (у 2007 годзе ансамбль з вялікім поспехам выступаў у Брэсце і Гродне), але — першае скарэнне сталічнай сцэны і далейшая сустрэча з нашымі студэнтамі пад час майстар-класаў у Маладзёжным тэатры эстрады.

Паказаныя харэаграфічныя нумары, уключаючы сусветную прэм’еру аднаактовага балета “3 цішыні”, былі падобны да мудрагелістай вязі — не столькі да празрыстых карункаў, колькі да тоўстага, пухнатага вязанага вырабу. Розныя па колькасці ўдзельнікаў, ансамблевыя спалучэнні быццам “наплывалі” адно на аднаго. Гэтак ж “вязкасць”, пластычная “цяжчасць” неакласічнай графікі, быццам пазычаная са знакамітай карціны

Сальвадора Далі, была ўласціва літаральна кожнаму спляценню добра трэніраваных, але не зусім “балетных”, паводле класічных мерак, целаў.

Цудоўнае партнёрскае пачуццё дазваляе артыстам дасягаць надзвычайнай зладжанасці пластычнай “поліфаніі”, дзе кожны выступае і як саліст, і як удзельнік міні-калектыву, і як частка агульнага харэаграфічнага палатна. Калектыў не імкнецца да сінхроннасці, выкарыстоўваючы яе, хутчэй, як выключэнне з правілаў. Яго кардэбалетная “масавасць” звычайна складаецца з некалькіх розных па характары ансамблевых спалучэнняў, дзе кожны можа выявіць сваю індывідуальнасць: хтосьці выконвае вельмі складаныя падтрымкі, хтосьці — не менш выразныя, але больш простыя па тэхніцы. Пры гэтым харэаграфія цудоўна спалучаецца з музыкай — старадаўняй і сучаснай, нязменна высокай якасці: тут і барока Мантэвердзі, і мікраполіфанія Лігеці.

А вось майстар-класы, дадзеныя на наступны дзень для студэнтаў кафедры харэаграфіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, крыху расчаравалі яго ўдзельнікаў. Бо нашы танцоўшчыкі чакалі чагосьці новага, неспазнанага — гэтка свежы “глыток мадэрна”, а ім быў прапанаваны звычайны класічны ўрок, разлічаны, да таго ж, на куды меншую, чым у іх, падрыхтоўку. Што ж, значыць, трэба яшчэ больш шырока распаўсюджаць дасягненні нашай нацыянальнай культуры, годныя папраўдзе сусветнага прызнання.

На здымку: сцэна са спектакля “3 цішыні”.
Фота Юрыя ДУДЗІНСКАГА

Калі б на “Славянскім базары ў Віцебску” вызначалі айчынных герояў фестывалю, дык сёлета такое “ганаровае званне”, безумоўна, павінны былі атрымаць выкладчыкі і студэнты кафедры харэаграфіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Яны ўдзельнічаюць у гэтым фестывалі яшчэ з 2000-га года, але сёлета дэманстравалі сваё майстэрства асабліва шырока — ажно ў шасці праграмах на сцэне Летняга амфітэатра: у гала-канцэртах адкрыцця і закрыцця, Днях Беларусі, Расіі, конкурсе маладых выканаўцаў і выступленнях членаў журы. Прычым амаль усе паказаныя імі нумары былі не ранейшымі пастаноўкамі, прыстасаванымі да новай музыкі, а цалкам новымі аўтарскімі работамі, прымеркаванымі менавіта да фестывалю і да выступленняў пэўных артыстаў.

Балетная лексіка, якая заварожвае

Сустрэцца з загадкай кафедры харэаграфіі БДУКІМ Святланай ГУТКОЎСКОЙ давялося не адразу: спачатку яна была занята на ўступных іспытах, потым — ездзіла ў Вільнюс, дзе знаёмілася з працай Літоўскага танцавальнага інфармацыйнага цэнтра.

— Тое, што я ўбачыла ў Вільнюсе, — пачала дзяліцца сваімі ўражаннямі Святлана Вячаславаўна, — выклікае шчырую заздрасць. Інфармацыйны цэнтр існуе там даўно, у ім сабраны адны з лепшых у Еўропе бібліятэка і, асабліва, — відэатэка. Гэта дазваляе літоўцам заўсёды быць у гущы балетных падзей, аднымі з першых пераносіць на сваю нацыянальную глебу лепшыя сусветныя здабыткі. Цэнтр аддадзены былы манетны двор, які ўяўляе з сабе цяпер цэлы комплекс, разлічаны на самыя розныя віды працы. Там — некалькі рэпеты-

— І не толькі творчых — чаго каштуюць хаця б памеры сцэны віцебскага Амфітэатра! Як вы ставіце на ёй масавыя нумары, калі ваша рэпетыцыйная зала, здаецца, разоў у пяць меншая?

— Рэпетыруем “па частках”, а з’ядноўваю я ўсё гэта ў сваёй галаве і, канчаткова, ужо на фестывалі. Бо апошнія штрыхі, зразумела, узнікаюць пад час рэпетыцыі непасрэдна перад канцэртамі. Да прыкладу, у выступленні Сары Конар нас папрасілі пакінуць на сцэне толькі чатыры балетныя пары з пляці, каб нямецкая спявачка заставалася самай высокай сярод артыстаў, якія знаходзіліся разам з ёй на сцэне. А ў адным з запланаваных нумароў Дня Расіі напярэдадні канцэрта змянілася спявачка — і, адпаведна, яе варыянт працягвання ары з фільма “Пятае элемент”. Таксама фантазіравалі па ходзе дзеяння.

— А як утварылася ў конкурсе незабыўная пунсова-белая “Фантазія”? Мяркую, менавіта яна шмат у чым паспрыяла поспеху Дзмітрыя Даніленкі, які атрымаў Гран-пры. Спадніцы дзясчат пад час вярчэння імгненна ператвараліся ў кветкі, фужэры — асацыяцыйны ўзнікала вельмі многа. Хто вам пашыў такія фантазіяныя строі і, галоўнае, хто іх прыдумаў?

— Новыя касцюмы, паверце, не пашкодзілі б, але... У гэта, можа, цяжка паверыць, але ў нас не было ніводнага спецыяльна пашытага да фестывалю строю — усё, як кажуць, па падборы: адну дэталю бяром адтуль, другую — адгэтуль. А ў гэтым нумары спачатку я прыдумала спадніцу, што стварала б эфект загадкавага, чароўнага вярчэння. І ўжо з гэтага нарадзілася сама лексіка танца — бясконцае вярчэнне, якое прыцягвае і заварожвае. Па нашай замове выраблялася толькі сцэнаграфічнае абсталяванне для пралога канцэрта Дня Расіі — балетныя станкі. А люстэркавыя калоны, праз якія ў гэтым канцэрте ажыццяўлялася “падарожжа па эпохах”, мы “абыгрывалі” самі.

— І ўсё гэта, адзначу, прытым, што летась вашы выхаванцы закончылі навучанне і раз’ехаліся на працу па розных кутках Беларусі. А ў складзе вашага цяперашняга ансамбля былі — першакурснікі. Як вам удалося так хутка іх падрыхтаваць?



— Я не перапыняю сувязей са сваімі выпускнікамі. У складзе балетнай групы, якая ўдзельнічала ў “Славянскім базары ў Віцебску”, былі пяцёра маіх былых навучэнцаў: трое выпускаліся летась, двое — ажно 11 гадоў таму. Яны і “цэментавалі” ўсю групу, бо астатнія “падцягваліся” за імі. За навучальны год мы аднавілі ажно 24 пастаўленыя раней кампазіцыі, удзельнічалі і ў іншых праектах, у тым ліку — у Палацы Рэспублікі. Да аднаго толькі Нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі ў Маладзечне падрыхтавалі тры нумары. І наперадзе — столькі планаў!

На здымках: Святлана Гуткоўская; студэнты кафедры харэаграфіі БДУКІМ на “Славянскім базары-2009”.
Фота Алы ТКАЧЭНКА

Сапраўды народны фільм

Рэпартаж са здымачнай пляцоўкі



Карэспандэнт “К” на свае вочы змог пабачыць, як здымаецца гэты унікальны беларуска-расійскі фільм. “Жанр нашай стужкі — незвычайны, — гаворыць рэжысёр Аляксандр Котт у невялікай паўзе паміж двума дублямі. — Калі прыехалі ў Брэст, агледзелі крэпасць, паразмаўлялі з супрацоўнікамі мемарыяла, зразумелі: наш фільм павінен стаць своеасаблівым рэкімам па ахвярах першых ваенных дзён”.

“Так, — падтрымлівае адзін з сааўтараў сцэнарыя, прадзюсер Канстанцін Вераб’еў. — Абарона Брэсцкай крэпасці, дзякуючы намаганням пісьменніка Сяргея Смірнова і іншых даследчыкаў, — адна з самых дакладна дакументаваных старонак Вялікай Айчыннай. Засталіся сотні сведчанняў, якія мы выкарысталі пры напісанні сцэнарыя. Перапісвалі яго ці не 16 разоў, але ў выніку павінен атрымацца максімальна набліжаны да рэальнасці фільм. І на стадыі падрыхтоўкі сцэнарыя, і цяпер нам вельмі спрыяе калектыў мемарыяла “Брэсцкая крэпасць-герой” на чале з яго дырэктарам, генералам Валерыем Губарэнкам. Супрацоўнікі дапамагаюць нам з матэрыяламі і, безумоўна, аблягаюць працу на здымачнай пляцоўцы”.

І сапраўды: “Брэсцкую крэпасць” можна лічыць унікальнай для гістарычнага кіно, бо яе аўтары вельмі сур’ёзна падышлі менавіта да адпаведнасці будучага фільма канкрэтным падзеям. Узяць хаця б той факт, што

амаль усе здымкі адбываюцца на месцах, дзе і разгортваліся баі ў чэрвені — ліпені 1941-га. Павагу выклікаюць і іншыя падрабязнасці. Падрыхтоўчы перыяд расцягнуўся амаль на два гады. Усе персанажы маюць канкрэтных гістарычных прататыпаў, і занятая ў здымках акцёры, перш чым увайсці ў кадр, абавязкова працавалі з супра-



цоўнікамі мемарыяла, знаёміліся з мемуарамі, кінахронікай, фотаздымкамі. Аўтары нават пайшлі на пэўную рызыку і вырашылі стварыць на экране вобразы рэальных абаронцаў крэпасці, знакамітых герояў: камісара Фаміна, маёра Гаўрылава, лейтэнанта Кіжаватава... Артысты вельмі пранік-

...Грымнуў стрэл. На цаглянай сцяне капаніра Кобрынскага ўмацавання знакамітай Брэсцкай крэпасці ўспыхнула полымя... Здымачная група рэжысёра Аляксандра Котта толькі што зрабіла чарговы дубль яшчэ адной стужкі пра пачатак вайны. Яшчэ адной, але — не шараговай: кінапраект “Брэсцкая крэпасць” — ці не самы буйны з тых, што здымаюцца на Беларусі ў апошнія два дзесяцігоддзі. Прычым — па заказе Савета Міністраў Саюзнай дзяржавы. Фільм павінен быць прадстаўлены на суд гледача, паводле апошніх звестак, 22 чэрвеня 2010 года — у 69-ю гадавіну пачатку вайны.

ліся духам святога месца, дзе ім даводзіцца працаваць. Інакш і быць не можа: знакаміты, паліты крывёю абаронцаў, капанір маёра Гаўрылава — усяго за 150 метраў ад здымачнай пляцоўкі...

Сёння тут гучаць маторы нямецкіх танкаў. Так, сапраўдных, прывезеных спецыяльна для здымак. Вельмі пераканаўча, да прыкладу, выглядаюць мундзіры, частка якіх прыбыла ў Брэст са здымачнай пляцоўкі стужкі Мікіты Міхалкова “Стомленыя сонцам-2”. Каб не нанесці шкоду збудаванням і экспанатам мемарыяла, пад кіраўніцтвам мастака-пастаноўчыка Аліма Мацвейчука (які, дарэчы, калісьці доўга і плённа працаваў на беларускай

моўлена Саўмінам Саюзнай дзяржавы і фінансуецца з яе бюджэту: 35% — у знос Рэспубліцы Беларусь і 65% — Расійскай Федэрацыі. Асабіста мне вельмі важна працаваць над ёю не толькі таму, што мае родныя змагаліся пад час Вялікай Айчыннай: гэтае кіно павінна распавесці новаму пакаленню новай кінамавой, хто на самой справе выйграў Другую сусветную вайну, бо ў апошнія гады, асабліва на Захадзе, роля Савецкага Саюза ў перамозе над нацызмам значна перамяняецца. А мы хочам, каб усе яшчэ раз зразумелі: Вялікая Перамога кавалася менавіта тут, з першых дзён вайны. І Брэсцкая крэпасць — адна з самых гераічных яе старонак”.

Словы генеральнага прадзюсера пра “новую кінамову” актуальныя. Кожнае дзесяцігоддзе ўзімае мастацтва і тэхніку кіно на іншы ўзровень. У апошні час пэўным эталонам для “ваеннага” кіно з’яўляецца стужка “Выратаванне радавога Райна” знакамітага амерыканскага рэжысёра Стывена Спілберга. Аўтары “Брэсцкай крэпасці” вялі перамовы са спецыялістамі, якія стваралі спеэфекты для гэтага галівудскага блокбастэра, аднак пэўным вырашылі: фільм на святой для народаў былога СССР зямлі павінны ствараць толькі свае. Тым не менш, кінематаграфісты з Беларусі і Расіі ўпэўніваюць: стужка здымаецца па ўсіх сучасных стандартах відэавішчаснасці.

“Для нас фільм “Брэсцкая крэпасць” вельмі важны, бо гэта першы праект у межах супрацоўніцтва дзвюх краін —

Беларусі і Расіі, што рэалізуецца на практыцы, — кажа генеральны дырэктар “Беларусьфільма” Уладзімір Замятлін. — “Брэсцкая крэпасць” — сапраўднае “народнае” кіно. І не толькі таму, што здымаецца на народныя грошы, але і таму, што прызначана для ўсіх гледачоў, незалежна ад узросту. Цяпер шмат спрачаюцца наконт таго, якое кіно больш “правільнае”, “прадзюсерскае”, ці якоесці яшчэ. А я лічу, што самае добрае — тое, якое знята таленавітым рэжысёрам па таленавіта напісаным сцэнарыі пад кіраўніцтвам таленавітага прадзюсера. “Брэсцкая крэпасць” — менавіта такое кіно. Спадзяюся, гэта толькі першая ластаўка будучых сумесных праектаў у межах Саюзнай дзяржавы”.

Здымкі ў крэпасці прадоўжацца да канца кастрычніка, потым праца перамясціцца ў мантажныя і на сталы спецыялістаў па камп’ютэрных спеэфектах. А там і прэм’еры чакаць не доўга.

Антон СІДАРЭНКА,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Брэст — Мінск
На здымках: пад час працы над
“Брэсцкай крэпасцю”.
Фота Уладзіміра ГАЙСПЕРА



Саундтрэк, вяртанне і... каханне

Шэраг навін на гэтым тыдні прапаўне Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм”.

Завяршаецца абнаўленне тэхнічнага абсталявання. Распачала працу сучасная гуказапісваючая апаратура на вытворчым комплексе “Тон-студыя”. Першай стужкай, гукавая дарожка да якой цалкам запісваецца ў Мінску, сталі “Ваўкі” Аляксандра Колбышава.

З запускам новай тон-студыі “Беларусьфільм” атрымаў магчымасць канчаткова стаць аўтаномным ад замежных партнёраў у тэхналагічных пытаннях. Раней большую частку працы над гукавымі эфектамі даводзілася весці ў Маскве на кінастудыі “Мосфільм”.

Першымі новае гукавое абсталяванне “Беларусьфільма” апрабавалі вядомыя артысты Уладзімір Гасцюхін і Андрэй Панін, якія выконваюць у “Ваўках” галоўныя ролі. На студыі паведамлілі, што асноўная частка моўнага агучвання завершана і зараз ідзе праца над гукавымі і візуальнымі эфектамі. “Ваўкі” павінны быць гатовы ў канцы кастрычніка і будучы прадстаўляць нашу краіну на Мінскім міжнародным кінафестывалі “Лістапад”, які пройдзе 14 — 21 лістапада.

У бліжэйшы час і студыя “Летапіс” РУП “Беларусьфільм” рыхтуецца да выпуску трох новых стужак. Хранікальна-дакументальны фільм “Подзвіг разведчыкаў” (працоўная

назва — “Беларус, які выратаваў Кракаў”) Анатоля Алая апавядае пра герояў Вялікай Айчыннай вайны Аляксея Бацяна і Яўгена Беразняка. “Вяртанне Радзівілаў” Мікалая Князева паказвае жыццё нашчадкаў знакамітага магнацкага роду. А малады аўтар Аляксандр Бондараў прэзентуе свой дэбют: стужку “Знайсі каханне” пра жыццё школы-інтэрната ў Віцебскай вобласці.

Усе прэм’еры — адметныя і, як паведамлілі “К” у прэс-службе “Беларусьфільма”, адны з самых чаканых у гэтым годзе.

“Подзвіг разведчыкаў” — яшчэ адзін фільм-даследаванне, якімі так славіцца Анатоль Алай. Гэтым разам ён адкрывае чарго-

вую, раней невядомую, старонку гісторыі і расказвае пра подзвіг беларуса Аляксея Бацяна, які, як і знакаміты “Маёр Віхар”, выратаваў ад разбурэння горад Кракаў. Аднак належаў узнагароды Бацяна ў свой час не атрымаў, і толькі два гады таму, пасмяротна, быў уганараваны “Залатою Зоркай” Героя Расіі.

Стужка Мікалая Князева таксама зазірае ў мінулае, але ў выпадку з “Вяртаннем Радзівілаў” гісторыя цесна пераплецена з нашымі днямі, бо ў ёй дзейнічаюць сыны пахаванага ў сямейным нясвіжскім склепе Антонія Радзівіла. Рэжысёр на прыкладзе раскіданага па свеце “гнязда” магнатаў робіць спробу асэнсавання шэрагу праблем існавання краіны ў час глабалізацыі.

Гераіня фільма-дэбютанта Аляксандра Бондарава — дзяўчына Лена, якая выходзіла ў школе-інтэрнаце для дзяцей з запаволеным развіццём. З дапамогай унікальнай хронікі дзесяцігадовай даўніны рэжысёр робіць спробу перадаць складаныя унутраныя свет і пачуцці дзіцяці.

У Беларускім тэатры “Лялька” адбыўся прэм’ерны паказ спектакля “Хлопчык і цень”. Гэта філасофская казка для вялікіх і маленькіх па п’есе пецярбургскага драматурга Кіры Чаркаскай “Таямніца мігальлівых агеньчыкаў”.

Цень ад агеньчыка

Новая пастаноўка “Лялькі” пра тое, што ў кожнага чалавека павінна быць свая мара, свая зорка, якая дапамагае яму паспяхова ісці па жыцці, калі той не адмаўляецца ад яе, не паддаючыся ніякім страхам.

“Мы звярнуліся да вельмі складанага матэрыялу: гэта сучасная п’еса пра тое, як у чалавека хочучы забраць ягоную мару, — расказвае пастаноўшчык спектакля, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Віктар Клімчук. — Галоўны герой — звычайны Хлопчык, які марыць граць на скрыпцы, але камусці гэта не вельмі падабаецца... Хлопчык чуе мелодыю ў сваім сэрцы, але спачатку ніхто, нават Мама і Тата, не верыць, што ў яго атрымаецца сыграць яе. Злая сіла адбірае ягоную мару. Але, як заўсёды, перамагае дабро: у фінале Хлопчык глядзіць у вочы сваёй Мары, і яна застаецца з ім”.

Трэба звярнуць увагу, што спектакль прызначаны, найперш, для гледачоў малодшага школьнага ўзросту. Дзеянне насычана спецыяльнымі светлавымі і гукавымі эфектамі. Галоўныя ролі ў спектаклі выканалі Яўген Луцэў, Алег Рыхтэр, Ларыса Мартынава, Вольга Маханькова, Наталля Гайдук і іншыя. Гледачы ўбачаць спектакль ужо ў новым тэатральным сезоне.



С.А.
На здымку:
кадр з фільма “Ваўкі”.

Тацяна САЛАЎЕВА
Віцебск

Малы горад: праблемы — пытанні — рашэнні

Вось і я пахадзіў па горадзе, каб паглядзець на яго вачыма вандроўніка, акцэнтуючы ўвагу, натуральна, на ўстановах культуры.

Мясцовыя прыярытэты

Шмат зрабіла на культурнай ніве Глыбокага папярэдні начальнік райаддзела культуры Марыя Паляк, якая займала гэтую пасаду больш за дваццаць гадоў. У многім яна была наватарам і першапраходцам. Звык-

дзена 2009 года, на Беларусі існавала ўжо больш за 30 падобных сало-наў. Арганізаваны ён даўно, напрыклад, і ў суседнім Лепелі, дзе грунтоўна даследаваў пытанне функцыянавання ДР некалькі месяцаў таму. Дарэчы, у лепельскай ёсць паспяхова досвед камерцыйнага пашыву сцэнічных касцюмаў.

Да ўсяго, Глыбоцкі дом рамёстваў дагэтуль мае толькі адзін філіял, створаны ў вёсцы Падсвілле ў 1993 годзе... Калі ў выпадку з адкрыццём крамы можна спасацца

Названае — неаспрэчны крэатыў Марыі Паляк і Ніны Протас, дырэктара ЦБС, якія распрацавалі і ператварылі ў жыццё мару пад назвай "Бібліятэка сямейнага чытання". Дарэчы, летась бібліятэкары перавыканалі план платных паслуг, чаму дапамагло і ўвядзенне новых іх відаў: сканіравання, набору тэксту, пераплётных работ, ламінавання, карыстання прававой базай даных.

Па словах Ніны Протас, у сувязі са значным скарачэннем сеткі біб-

шматлікіх і разнастайных паслуг, якія здольная аказваць вяскоўцам мабільная ўстанова культуры, можна няблага зарабляць. Але гэта ўжо простая ісціна, якую падказвае і даказвае жыццё.

Яшчэ адна праблема Глыбоцкай бібліятэкі сямейнага чытання — паступленне кніг для камерцыйнага фонду. Калі ў мінулым годзе на гэтыя мэты было атрымана 42 мільёны рублёў, дык у гэтым — 1. А камерцыйны фонд — таксама сталае крыніца даходу.

Глыбокае — адметнае не толькі сярод гарадоў Віцебшчыны, але і ўсёй Беларусі. Маю на ўвазе не толькі багатую гісторыю славітага мястэчка, а, у першую чаргу, сённяшняе даволі імклівае сацыякультурнае развіццё горада. Менш за год таму адкрыла дзверы новая Цэнтральная раённая бібліятэка, распачалося добраўпарадкаванне набярэжнай, узведзены летні амфітэатр на беразе возера ў цэнтры Глыбокага, адбудуваецца стадыён, а ў планах гарадскіх улад — пабудова Лядовага палаца...

Адным словам — ёсць дасягненні, вартыя абавязковага пераймання ў многіх іншых райцэнтрах. Аднак такому славітаму гораду, як пераканаўся цягам камандзіроўкі, не стае крэатыўнага падыходу да арганізацыі змястоўнага адпачынку. Не ў апошнюю чаргу такое становішча, відаць, склалася з-за цяперашняй рэканструкцыі Глыбоцкага ГДК. Але галоўная прычына, думаецца, не толькі ў гэтым. Пазнаёміўшыся з горадам, убачыў: Глыбокае не напоўніцу выкарыстоўвае свае культурныя брэнды, каб разнастайць баўленне вольнага часу і мясцовых жыхароў, і турыстаў. У першую чаргу, вяду гаворку пра "раскрутку" знакамітых імёнаў Ігната Буйніцкага ды Язэпа Драздовіча. Апроч таго, знітавана Глыбокае і з прозвішчам... барона Мюнхгаўзена. Пагадзіцеся, іміджавыя постаці, належным чынам разрэкламаваныя і "ўпісаныя" ў культурны кантэкст райцэнтра, павінны максімальна працаваць на турыстычную папулярнасць, спрыяючы ажыўленню культурнай работы па аказанні платных паслуг. Глядзіш, і з'явіцца ў мясцовага аддзела культуры якая вольная капейчына на рамонт ДК.

Знаёмства з горадам вырашыў распачаць з апытання мясцовых жыхароў: як яны адносяцца да культуры Глыбокага, што хацелі б бачыць у горадзе... Многія гаварылі добрыя словы пра тое, як, дзякуючы клопату мясцовых улад, папрыгажэла мястэчка за апошнія гады. Распавядалі і пра новую бібліятэку, пра тое, як з дапамогай і на сродкі арганізацыі горада была праведзена рэканструкцыя помніка архітэктуры XVII стагоддзя — Сабора Раждства Прасвятой Багародзіцы...

Але ж выказалі жыхары і нямала заўваг: няма пакуль у райцэнтры парку культуры і адпачынку, праблемным выглядае пытанне з рэканструкцыяй прыбудовы да згаданага Сабора — колішняга кармеліцкага манастыра, бо яго лядашчыя сцены ў любы момант могуць абваліцца...

Як кажуць, вер не скажу, а паказу.

ляя цяпер для Беларусі раённыя метадычныя цэнтры і дамы рамёстваў узніклі ўпершыню менавіта ў Глыбокім. Тут жа была арганізавана праца гаспадарчай групы пры аддзеле культуры, якая будавала жыллё для культработнікаў, заснаваны і сусветна вядомы цяпер Міжнародны кінафестываль "Magnificat"... Нездарма павучыцца вопыту неаднаразова прыязджалі ў горад начальнікі аддзелаў культуры з абласцей краіны...

У кантэксте згаданага заканамерна, што распачаў я сваё знаёмства з Глыбокім з наведвання мясцовага Дома рамёстваў, размешчанага ў цэнтры горада. Адкрылася ўстанова ў 1990 годзе. У 12 гуртках сёння тут займаюцца каля 120 дзяцей і падлеткаў. Як казалі мне супрацоўнікі, вельмі хацелася б, каб у іх з'явіўся свой камп'ютэр, бо працаваць без яго ў сучасных умовах вельмі цяжка. Можа, вырашэнню гэтай праблемы паспрыяе і тое, што нядаўна ў Глыбокім доме рамёстваў адчыніўся салон-крама па продажы вырабаў майстроў народных рамёстваў? Частку грошай з кожнага вырабу (прыкладна 20%) плануецца пакідаць у якасці камісійных. Такім чынам пэўныя фінансы, атрыманыя ад дзейнасці салона-крамы, можна адкладаць на набыццё камп'ютэра. А попыт, з улікам турыстычнай прывабнасці Глыбокіна, падаецца, мусіць быць немалым.

Але ў сувязі з гэтым паўстае іншае пытанне: чаму ж раней не з'явілася такая крама ў мясцовым Доме рамёстваў? Па стане на 1 ст-

на часаёмкі працэс пераходу на "новыя рэйкі", то адсутнасць філіялаў РДР прымушае запытаць: няўжо няма попыту? Вопыт лепельчан сведчыць, што такія сельскія ўстановы культуры вельмі запатрабаваныя: у вясковых гуртках займаецца столькі ж навучэнцаў, колькі і ў гуртках гарадскіх. Наладзіць працу філіялаў, калі ў вёсцы няма традыцыйнага народнага майстра, можна праз прыезд метадыстаў з раённага цэнтры ў вёску, дзе яны і вучаць дзяцей.

Пры належным чынам пастаўленай рабоце Дом рамёстваў таксама можа быць іміджавай, бюджэтаўтваральнай установай культуры. І, зразумела, прыносіць стабільны прыбытак. Ігнараваць кожную падобную магчымасць сёння — проста немагчыма.

Дзе купіць паштоўку з краявідамі раёна?

Перада мной — рэканструяваная і адрамантаваная Цэнтральная раённая бібліятэка. Абноўленая ўстанова сямейнага чытання горада аб'яднала ў сваёй структуры не толькі дзіцячую і райбібліятэкі, але і аддзел камплектавання, Цэнтр публічнай інфармацыі, метадычную службу. І ўсё — пад адным дахам. Адсюль накіроўваецца і праца мабільных устаноў культуры: аўтаклуба і бібліобуса.

ліятэк (у раёне раней іх было 65, а засталася — 35) востра паўстала неабходнасць стварэння аўтабібліятэкі. І та я ў раёне з'явілася яшчэ ў 2006 годзе. Іншая справа, што выкарыстоўваецца гэтая машына — ГАЗель на 6 пасадных месцаў — і ў якасці аўтаклуба, і ў якасці бібліобуса. Таму ніякага ўнутранага абсталявання "бібліятэка на колах" не мае. У салоне кнігі складваюцца на крэслы і на падлогу. Згадаю яшчэ, што і тэхнічнае абсталяванне аўтаклуба даволі "аскетычнае": ёсць толькі магнітафон, дынамік і мікрафон... Пра мікшэрны пульт, тэлевізар, светлавую апаратуру, відэапраектар, каб аўтаклуб меў магчымасць дэманстраваць фільмы, загадчыцы аўтаклуба Жанне Нарыцынай застаецца толькі марыць.

Зразумела, аддзел культуры хоча эканоміць пэўную частку грошай, выкарыстоўваючы, так бы мовіць, прынцып "два ў адным". Але, як пісала ўжо наша газета, аўтабібліятэка — гэта асобная мабільная ўстанова культуры, што павінна выкарыстоўвацца толькі па прамым прызначэнні і мець адпаведнае начинне: стэлажы для кніг, дыскі, ноўтбук з выходам у Інтэрнет, ксеракс, прынтэр, сканер, каб аказваць усе запатрабаваныя паслугі любому жыхару нават самай аддаленай ад райцэнтры вёскі. Да таго ж, з дапамогай

І яшчэ. Дзейнасць ЦБС, мяркую, была б больш плённай, каб наладзілі тут выданне матэрыялаў пра славітых людзей, якімі знакаміта Глыбокіна, пра гісторыю раёна і яго прыроду: усе гэтыя буклеты, даведнікі і паштоўкі, безумоўна, карысталіся б попытам сярод шматлікіх турыстаў. Доказам таму — вопыт выдавецкай дзейнасці Асіповіцкай ЦБС, што на Магілёўшчыне. Тым больш, адпаведнае тэхнічнае абсталяванне — камп'ютэры, лазерны прынтэр, ламінатар, брашурвальны апарат — з'явілася ў глыбоцкіх бібліятэкараў яшчэ летась...

Мюнхгаўзена "пірыць" проста

Глыбоцкі гісторыка-этнаграфічны музей размешчаны ў двухпавярховым будынку непадалёк ад цэнтры горада. Сем невялікіх выставачных залаў расказваюць пра жыццё і побыт мясцовых жыхароў, пачынаючы ад старажытнасці і заканчваючы XX стагоддзем. У экспазіцыі музея прадстаўлены каля 600 экспанатаў, сярод якіх асабліва значнымі падаліся карціны ўраджэнца Глыбокіна — Язэпа Драздовіча. Дарэчы, летась супрацоўнікі музея правялі вечар у гонар мастака і выстаўку яго жывапісных работ, маляваных дываноў. Мерапрыемствы былі прымеркаваны да 120-годдзя з дня нараджэння славітага земляка.

А з 2006 года ў Глыбоцкага гісторыка-этнаграфічнага музея з'явіўся філіял у знакамітай вёсачцы Мосар,

Як "раскруціць" Драздовіча з Мюнхгаўзенам?

Глыбокае ў кантэксте сацыякультурнай утульнасці



куды ўваходзяць паркава-ландшафт-ная зона і будынак, дзе дэманструюцца краязнаўчыя экспанаты.

Не мог не запытацца ў супрацоўнікаў і пра вядомага барона Мюнхгаўзена: якім жа чынам ён звязаны з Глыбокім? Аказваецца, на мясцовых могілках сапраўды знайшоў свой спачын Ferdinand von Munchhausen — відавочна, нейкі нямецкі граф. Хутэй за ўсё, як мне патлумачылі, — гэта выпадковы вандроўнік, які праязджаў праз мястэчка і тут памёр, бо сярод мясцовых уладальнікаў маёнткаў людзей з такім

інфраструктуры, якая магла б зацікавіць патэнцыйных “вандроўнікаў за прыгодамі” не толькі з Беларусі, але і Еўропы. Да таго ж, гэтую частку горада можна было б абсадыць вішнямі і назваць, скажам, “Алеяй подзвігаў Мюнхгаўзена”.

Уявіце сабе і рэкламнаю кампанію ў прэсе ды Інтэрнеце: маўляў, ствараецца адзіны

няшні дзень зманцэравана газаўстаноўка. Таму фондавых плошчаў для размяшчэння больш як дзесяці тысяч экспанатаў відавочна не дастаткова.

Я пабываў у памяшканнях, якія выкарыстоўваюцца ў якасці музейнага сховішча. Многія экспанаты за-

Але пра ўсё па парадку. Будынку Глыбоцкага ДК — 58 гадоў. Будаваўся ён у пасляваенны час і, зразумела, не адпавядае сучасным патрабаванням. Патрэбны капітальны рамонт і сур’ёзная рэканструкцыя па ўзвядзенні прыбудовы для шэрагу кабінетаў і вучэбных памяшканняў, а таксама прыстойнай глядзельнай залы.

Усе асноўныя мерапрыемствы горада і раёна праходзяць у ГДК, у зале на 300 месцаў. У горада ёсць і іншая пляцоўка — у будынку гарадскога Цэнтра культуры. Але тамтэйшая зала невялікая — усяго на 150

Супрацоўнікі Дома культуры не губляюць надзеі і вынікава працуюць нават у такіх умовах, перавыканаўшы летась умовы платных паслуг. Але ў час размовы з імі не раз спыняў сябе на думцы пра тое, наколькі паспяхова працавалі б у ГДК, каб будынак яго быў новы і больш не паўставала праблем з вольнымі памяшканнямі! Высветліў становішча з выдаткаваннем грошай на рамонт Глыбоцкага ГДК на наступны дзень, калі завітаў да раённага кіраўніцтва...

Хто, як не мы?

...І, як пераканаўся пасля гутаркі з Валянцінай Сямчонак, рамонт гэты без падтрымкі абласных улад скончыць не атрымаецца.

Дарэчы, сама Валянціна Іванаўна не адзін год працавала ў Глыбоцкім ГДК метадыстам і таму ведае пра праблемы гэтай установы культуры не з чужых вуснаў.

— Першачарговая задача — выплаціць адпукныя і заробкі работнікам бюджэтнай сфэ-

ры, — кажа яна. — Ёсць і яшчэ шэраг актуальных пытанняў сацыяльнай сфэры, але мы разумеем, што гарадскі Дом культуры — знакавая ўстанова горада. “Эпапея” з рамонтам Глыбоцкага ДК сапраўды зацягнулася, і мы ўзімаем гэтае пытанне на ўсіх узроўнях. Абласное кіраўніцтва ведае пра нашу праблему. Скажу больш: ніводзін горад вобласці не мае такога недагледжанага Дома культуры. Але мы не сядзім склаўшы рукі. Сапраўды, умовы ў ГДК — далёкія ад ідэальных. Але, нягледзячы на рамонт, супрацоўнікі — сапраўдныя прафесіяналы сваёй справы і нават план перавыконваюць! Я вельмі ім за гэта ўдзячная... Цяпер, па меры выдаткавання грошай, будзем рабіць праектна-каштарысную дакументацыю. І, канешне ж, спадзяёмся на падтрымку, бо, па прыкладных падліках, капітальны рамонт ГДК будзе каштаваць адзін мільярд рублёў.

Не мог не запытацца і аб прапа-новах хыхароў горада: пра пабудову парка адпачынку і рэканструкцыю былога кармеліцкага манастыра. Як мне патлумачыла Валянціна Іванаўна, праект парка створаны ўжо больш за дзесяць гадоў таму. Але на сённяшні дзень планы так і застаюцца на паперы: справа, зноў-такі, тычыцца грошай. Што да работ у колішнім кармеліцкім манастыры, дык гэтае пытанне знаходзіцца ў кампетэнцыі аддзела па ідэалагічнай рабоце райвыканкама і цяпер разглядаецца на абласным узроўні...

Зразумела, калі ў гарадскіх улад няма грошай на капітальны рамонт ГДК, дык вырашыць пытанне з праблемным гарадскім аб’ектам культуры сёлета наўрад ці ўдасца. І ці зрушыцца справа ў годзе наступным — пытанне з досыць няпэўным адказам.

Але ўсе астатнія праблемныя аспекты, пра якія вялася гаворка ў артыкуле, можна “разруліць” і без дапамогі абласных сродкаў. Паўтаруся яшчэ раз: справа тут — за крэатыўным падыходам да працы, за наладжанай рэкламай і за ініцыятыўнасцю мясцовага аддзела культуры. Толькі пры такіх умовах можна будзе гаварыць пра далейшае паспяховае сацыякультурнае развіццё Глыбокага.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Глыбокае — Мінск
Фота аўтара



прозвішчам не было. На адваротным баку крыжа можна прачытаць, што памёр гэты Мюнхгаўзен 31 сакавіка 1878 года. Запытаўся, ці ўдакладнялі музейшчыкі яшчэ што-небудзь пра гэтага чалавека, ці рабіліся спробы адшукаць нейкія гістарычныя звесткі пра яго? На жаль, адказ — адмоўны. Пагадзіцеся, і Драздовіч, і Мюнхгаўзен — тыя культурныя і турыстычныя “фішкі”, якія маглі б зрабіць Глыбокае яшчэ больш прывабным для турыстаў...

Нават намеснік старшыні райвыканкама Валянціна Сямчонак, да якой завітаў на наступны дзень камандзіроўкі, на маё пытанне пра планы пабудовы у Глыбокім помнікаў сусветна вядомым землякам, адказала, што гэтага, на яе думку, не патрабуецца. І нават запыталася ў адказ: навошта нам помнік Драздовічу, калі ён ужо ўсталяваны ў Траецкім прадмесці Мінска?

Не магу не ўтрымацца, каб не пракаменціраваць. Павел Сухой, Язэп Драздовіч, Ігнат Буйніцкі ды і той жа Мюнхгаўзен — гэта яшчэ адна нявыкарыстаная раённымі ўладамі магчымасць прывабыць да сябе ў горад шматлікіх турыстаў, зрабіць у Глыбокім некалькі культурных зон для вандроўнікаў. І, у першую чаргу, зразумела, выйграе ад такой “раскруткі” мясцовы краязнаўчы музей ды яго супрацоўнікі праз павелічэнне колькасці экскурсій.

А, да прыкладу, “мюнхгаўзенаўскую” зону адпачынку стварыць даволі лёгка. Крама “Мюнхгаўзен” або кавярня “Барон”, гасцініца “Вярхом на ядры”, продаж сувеніраў і пашто-вак — гэта толькі малая частка той

ў Беларусі, ды і, пэўна, на постсавецкай прасторы, помнік барону Мюнхгаўзену! Гэтая акцыя выкліча рэзананс і цікавасць да мястэчка... А тое, да чаго ўзнікае інтарэс спажываўца, цікавіць і патэнцыйнага інвестара.

Месца для Драздовіча

З нецягліваасцю чакаюць супрацоўнікі Глыбоцкага музея рамонт былога будынка Цэнтральнай бібліятэкі, дзе запланавана стварыць яшчэ адзін яго філіял. Там размесціцца экспазіцыя “Этапы вялікага шляху”, якая будзе распавядаць пра жыццё глыбачан, пачынаючы ад часоў Вялікай Айчыннай вайны і да дня сённяшняга. На другім паверсе плануецца выставачная зала. На жаль, па словах начальніка аддзела культуры Рымы Муравей, пытанне пра фінансаванне праектна-каштарыснай дакументацыі на рамонт будынка па вуліцы Леніна цяпер адкладзена на няпэўны час у сувязі з недахопам грошай...

Не ўсё добра і з захоўваннем музейных фондаў, якія размяшчаюцца цяпер у двух невялікіх пакоях занальнага гарадскога архіва. Як кажа дырэктар музея Вольга Саланінка, раней пад захоўванне былі выдзелены 2 вялікія пакоі. Але ў адным з іх на сён-

ціснуты на паліцах, ляжаць адзін на адным у праходах паміж стэлажамі. Пабачыў і каштоўныя дываны, размяляваныя Язэпам Драздовічам, якія таксама захоўваюцца ў неспрыяльных умовах.

Але, як кажа дырэктар музея, пытанне пра вольныя памяшканні ніяк не вырашаецца. А як жа гаспадарчая група аддзела культуры? Можна ж было адшукаць і, калі патрэбна, адрамантаваць пэўныя памяшканні ў нейкім іншым будынку. Або прыстасаваць для іх часова будынак былой бібліятэкі, балазе, яна цяпер ніяк не выкарыстоўваецца — пусте. Карацей, і тут справа за ініцыятыўнымі і мэтанакіраванымі падыходамі, якія не патрабуюць значных фінансавых укладанняў.

Даўно варта стварыць ў Глыбокім і галерэю Драздовіча. Тым больш, што і экспанаты, і жаданне ў музейных работнікаў ёсць. Справа — за мясцовым кіраўніцтвам. Бо чакаць, пакуль аднекуль — з абласнога ці рэспубліканскага бюджэтаў — прыдуць грошы, пагадзіцеся, практыка загання.

“Змаганне” за сцэну

Самая балючая “культурная праблема” ў горадзе звязана з Глыбоцкім ГДК. Культурныя мерапрыемствы ў ім праходзяць побач... з будоўляй. І ўжо не першы год.

- На здымках:
1. Экспазіцыя ў Глыбоцкім гісторыка-этнаграфічным музеі, прысвечаная Язэпу Драздовічу;
 2. Будынак музея;
 3. Так захоўваюцца фонды ўстановы;
 - 4, 7, 8. Зала Глыбоцкага ГДК, яго знешні выгляд і прыбудова, узвядзенне якой спынялася ўжо двойчы;
 5. Руіны сцен кляштара побач з саборам;
 - 6, 9. Глыбоцкая бібліятэка сямейнага чытання і пералік яе платных паслуг.



“Дуэт” эканомікі з культурай

Ужо пяць гадоў запар у Лідзе праводзяцца прэзентацыйныя выстаўкі “Ліда-рэгіён”, на якіх прадстаўляецца ледзь не ўвесь спектр тавараў і паслуг, заключаецца шэраг кантрактаў і дамоўленасцей, што рухаюць эканоміку раёна, вобласці і ўсёй Беларусі. Сёлета такая выстаўка суправаджалася не толькі III Міжнародным эканамічным форумам, дзе абмяркоўвалася далейшае міжрэгіянальнае супрацоўніцтва, удзел у нашай эканоміцы замежнага бізнесу, але і вельмі шырока разгорнутай культурнай праграмай. Няма чаго і казаць, што гэтыя тры дні (23 — 25 ліпеня) атрымаліся насычанымі і цікавымі як для лідчан, так і для гасцей — у тым ліку, зноў-такі, замежных.



Новы будынак раённай бібліятэкі ў Лідзе.

Эканоміка — гэта “дуэт”

Вопыт шчыльнага спалучэння эканомікі і культуры ўсё больш актыўна распаўсюджваецца ў нашай краіне. Напрыклад, пад час сёлета “Славянскага базару ў Віцебску” ў гэтай “фестывальнай сталіцы” праходзіў Міжнародны інвестыцыйны форум.

Сведчаннем канкурэнтаздольнасці разнастайных айчынных вырабаў з’яўляецца ўзрастанне экспарту. У Маскве нават адкрыты Гандлёвы дом “Ліда-рэгіён”, тавараабарот якога складае за год 3 мільёны долараў. На Лідчыне — амаль паўсотні сумесных прадпрыемстваў. Прыцягненню ў рэгіён замежнага капіталу садзейнічае тое, што ў свой час Указам Кіраўніка нашай краіны Аляксандра Лукашэнкі ў горадзе была створана свабодная эканамічная зона.

Уражае і статыстыка V выстаўкі “Ліда-рэгіён”: прадукцыя 110-ці прадпрыемстваў, у тым ліку малага бізнесу, дэлегацыі з 25-ці краін свету, сярод якіх — прадстаўнікі 15-ці пасольстваў. Ну, а найлепшы дыпламат — як вядома, культура.

Чытачы, на ўваход!

На ўрачыстае адкрыццё Цэнтральнай раённай бібліятэкі прыехаў у Ліду намеснік міністра культуры Беларусі Віктар Кураш. Сапраўды, тое, што гэты буйны асяродак ведаў і культурнай спадчыны атрымаў новае, начыненае сучасным абсталяваннем, памяшканне, трэба лічыць вельмі значнай падзеяй не толькі раённага ці абласнага маштабу, але і рэспубліканскага.

Зерне чысцілі з... арфай

Пры нашай установе пазалетась быў створаны пакой-музей “Адамоўскай святліца”. Ён прывівае чытачам любоў да роднага краю, вучыць захоўваць і памнажаць здабыткі малой радзімы...

Мясцовыя жыхары пайшлі нам насустрач і пачалі ахвяраваць “Адамоўскай святліцы” адмысловыя рэчы. Так у музеі з’явіліся вышываныя карціны, ручнікі, старадаўнія прылады працы... У цяперашнім “фондзе” — каля 200 экс-

пона чым больш будзе падобных святая, тым больш будзе расцвітаць уся наша краіна.

Яшчэ напярэдадні, позна ўвечары, ля гэтага дома па вуліцы Ленінскай завяршаліся работы. Зранку ж будынак проста-такі ззяў сваім характам. Што



У дзень адкрыцця бібліятэкі: дырэктар Лідскай РЦБС Галіна Окунь, начальнік упраўлення культуры Гродзенскага аблвыканкама Аляксандр Лойка, старшыня Лідскага райвыканкама Андрэй Худык, намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Віктар Кураш.

ж, яго сонечная “вясёлкаваць” была літаральна запраграмавана былімі гаспадарамі: калісьці ў гэтым доме размяшчалася трыкатажнае атэльэ з назвай “Радуга”, цяпер — будучы радавацца чытачы, а іх у бібліятэцы — 6300. І колькасць наведвальнікаў, трэба меркаваць, яшчэ павялічыцца, бо ў новым будынку з’явіцца ўсе ўмовы для плённай працы і адпачынку: у чытальнай зале — за кнігай, у інтэрнет-класе — за камп’ютарам, а яшчэ — у канферэнц-зале, дзе будучы праводзіцца творчыя сустрэчы, прэзентацыі, семінары.

— Мы шчаслівыя бязмерна, — усхвалявана распавяла дырэктар Лідскай раённай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы Галіна Окунь. — Пра такі падарунак мы марылі даўно, але ўласна будаўнічыя работы распачаліся ўвосень, — і хутка, усюго за некалькі месяцаў, мы атрымалі гатовы вынік: не толькі будынак, але і новае абсталяванне: стэлажы, камп’ютэры. Літаральна адразу ж пачалі перавозіць фонды: у верасні, калі звычайна пачынаецца чарговы віток чытацкай актыўнасці, мы павінны напоўніцу абслугоўваць наведвальні-

каў. Таму яшчэ адну ўрачыстасць плануем прымеркаваць да Дня бібліятэкі і правесці ў сярэдзіне верасня Дзень адкрытых дзвярэй. У бібліятэцы ёсць электронны каталог, аўтаматызаваная сістэма пошуку, будзем закупляць і новыя праграмы. Супрацоўнічаем мы з Нацыянальным цэнтрам прававой інфармацыі, плануем аднавіць і кансультацый юрыстаў.

Ад эстрады да Шапэна

У культурным аздабленні выстаўкі “Ліда-рэгіён” назіралася цудоўная тэндэнцыя спалучэння сусветных і агульнанацыянальных здабыткаў з абавязковай папулярнасцю “свайго”, “роднага”, мясцовага. Шлягеры 80-х гучалі ў выкананні эстраднага аркестра Лідскага раённага аддзела культуры. “Цвіком” выступлення Прэзідэнцкага аркестра, якім у той вечар кіраваў малады дырыжор калектыву Віталь Кульбакоў, сталі спевы “мясцовых” удзельнікаў праекта “Новыя галасы Беларусі”: лідчаніна Аляксандра Маркевіча, яшчэ адной навучэнкі Лідскага музычнага вучылішча — Вольгі Трэфілавай і выпускніцы Гродзенскага каледжа мастацтваў Радмілы Сямёнавай. Гістарычнае мінулае ўваскрасілі не толькі экспазіцыі Лідскага гісторыка-мастацкага музея, але і рыцары ля сцен Лідскага замка.

У зале дзіцячай музычнай школы адбыўся сольны канцэрт лаўрэата міжнародных конкурсаў Дзінары Мазітавай: гэтая ўраджэнка Ліды скончыла Санкт-Пецярбургскую кансерваторыю, прычым адразу па дзвюх спецыяльнасцях — фартэпіяна і кампазіцыі, цяпер працягвае навучанне ў аспірантуры.

— Такія мелодычныя, мілагучныя творы, — падзялялася ўражаннемі педагог Тамара Ліпніцкая, — сустракаюцца ў сучаснай беларускай музыцы не так часта. Я сама выкладаю і ведаю, як цяжка бывае падабраць для сваіх вучняў штосьці ім блізкае, зразумелае, яркае па вобразах. Атрымала сапраўднае задавальненне і ад іншых канцэртаў. Мы жывём у Сморгоні, але штогод усёй сям’ёй прыязджаем да сваякоў у Ліду акурат у дні выстаўкі. Тут заўсёды шмат цікавага, адчуванне сапраўднага свята, але сёлета культурная праграма — пераўзыхла ўсе чаканні. І хаця, прызнацца, мы чакалі Віктара Бабарыкіна, а Прэзідэнцкім аркестрам дырыжыраваў ягоны калега, тым больш прыемна было даведацца пра яшчэ адно новае для шырокай публікі імя.

Што ні кажыце, а падобныя святы даюць не толькі эканамічны штуршок і міжнародны рэзананс. Яны выходзяць гонар за “сваё, беларускае” — у дачыненні як да прамысловасці, так і да культуры.

Надзея БУНЦЭВІЧ,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Ліда — Мінск
Фота Лідзіі ЛАПШЫНОЙ

Дарэчы, у пакой-музеі сабраны хлебаробскі рыштунак, зроблены рукамі нашых майстроў: сьвяенька — з якой сеялі зерне, цэп — ім малацілі снапы, арфа і рэшата — для ачысткі зерня...

Аднак не толькі працаваць умелі землякі, але і вясельца: за працай ды на вачорках. Гралі на дудках, свісцёлках, лыжках, скрыпках, цымбалах, гармоніках. Сярод экспанатаў — музычныя інструменты, а таксама абутак, паясы, адзенне, вышываныя дарожкі.

Людміла САДОЎСКАЯ,
бібліятэкар Адамоўскай сельскай бібліятэкі
Валожынскага раёна

“Гасцінец” — “Уладарам”



Народны фальклорны калектыв “Гасцінец” кіраўніцтвам Ракаўскага цэнтра культуры і вольнага часу. Вадзіма Бычака выступаюць на ўсіх значных мерапрыемствах раёна і вобласці з магутным, у тым ліку акапельным, рэпертуарам народных песень Беларусі, Украіны, Расіі.

У дні сёлета Міжнароднага фестывалю народнай творчасці “Вянок дружбы” ў Бабруйску асабліва запомніліся беларускія ўдзельнікі, бо ў агульнае палатно народнай песні кожны з калектываў здолеў уплесці сваю непаўторную фарбу.

Канцэптальную праграму прапанаваў бабруйчанам народны фальклорны калектыв “Гасцінец” Ракаўскага цэнтра культуры і вольнага часу. Выступленне гасцей з Валожыншчыны — уладальнікаў сёлета спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва — на адкрыцці міжнароднага форуму ўрэзіла шматгалоссе у вакале, гранічнай шчырасцю рэпертуару, непаўторным адчуваннем кожнай ноткі ў песні. А іх вакальна-інструментальная кампазіцыя здзівіла кантамінацый народных матываў з тэматыкай 65-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Мужчынскім вакалам здзівілі ваўкавыскія “Уладары”. Цікава, што гэты



Народны ансамбль народнай музыкі і песні “Уладары” з Ваўкавыска.

лектывы з Докшыц і Белазёрска. А для жыхароў горада самымі чаканымі былі выходы народнага ансамбля танца “Прыгажосць”, народнага фальк-шоу балета “Альянс”, народнай аматарскай студыі “Шына-най”... Зрэшты, гэта не дзіва: дома, як кажуць, і сцены дапамагаюць.

С.Т.

З экспедыцыі — вяселле

Клуб нацыянальнай кухні, гульні і абраду “Традыцыя” Курапольскага СДК Пастаўскага раёна працуе з 1999 года, а ў маі 2003-га яму было прысвоена званне “народны”. У складзе фарміравання — 17 удзельнікаў, якія цягам года абавязкова выязджаюць у этнаграфічныя і фальклорныя экспедыцыі.

Важнай падзеяй у гісторыі клуба стаўся ўдзел у міжнародным фестывалі вясельных абрадаў у польскім горадзе Веграве, дзе была прадстаў-

лена тэатралізаваная праграма “Завітанне вянка”, падрыхтаваная паводле мясцовых вясельных абрадаў. З асаблівасцямі нацыянальнай кухні, а таксама з традыцыйнымі беларускімі песнямі і гульнямі знаёмліліся і прадстаўнікі афіцыйнай дэлегацыі з Галандыі...

“Традыцыя” заўсёды ўдзельнічае ў святах, што ладзяцца ў іншых вёсках раёна, віншуе камбайнераў на дажынках, супрацоўнічае з Пастаўскім цэнтрам турыстычных паслуг.

Святлана ПАЦЯНКАВА,
галоўны рэжысёр
Віцебскага АМЦНТ

Як грываць у “Грываце”?



Гурт “Гривата” дзейнічае пры Рэчыцкім раённым арганізацыйна-метадычным цэнтры, што на Гомельшчыне.

Калектыв быў заснаваны ў 1993 годзе, а праз шэсць гадоў стаў народным. Кіруе “грыватчанамі” ды-

рэктар РМЦ Таццяна Васількова. Аснову рэпертуару “Гриваты” складаюць беларускія народныя, а таксама песні беларускіх кампазітараў.

Калектыв — пастаянны ўдзельнік усіх гарадскіх і раённых мерапрыемстваў. Не так даўно ўдзельнікі гурта паспяхова выступалі на абласным аглядзе-конкурсе і занялі на ім I месца. Карацей, грывіць слава “Гриваты”!

Цяпер гурт рыхтуе новую праграму да 65-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Юрась ГАРЧАК
Фота аўтара

Плённым для некаторых пераможцаў стаўся і перыяд уступных іспытаў, калі да чакання вынікаў праекта далучыліся і хваляванні: “паступлю — не паступлю?”. Паступілі ўсе, хто падаваў дакументы. І не толькі таму, што фіналісты праекта быццам бы праходзілі “па-за конкурсам”: правілы прыёму распаўсюджваюцца і на іх. Тая ж Радміла Сямёнава не паклапацілася, каб свочасова здаць тэсціраванне — і будзе паступаць толькі праз год. А Ірына Патаповіч — толькі праз два. Бо яшчэ “маленькая”: скончыла ўсяго два курсы Брэсцкага каледжа мастацтваў імя Р.Шырмы. Егізар Фарахан стаў першакурснікам кафедры мастацтва эстрады БДУКІМ (Яўген

чах, і тамтэйшая музычная школа па класе домры, і заняткі ў студыі ў Мінску, і, ужо з першага курса вучылішча, — студыя “Жывы гук” у Маладзечне, і, асабліва, фольк-тэатр “Госціца” Ларысы Сімаковіч, куды мама вазіла мяне з 10-ці гадоў. Ды ўсё ж, мабыць, самым галоўным маім “натхняльнікам” быў дзядуля Зянон Жогла, да якога мы прыезджалі на лета — у вёску на Мядзельшчыне. Гэты музыкант-самавука купіў сабе пасля вайны амаль не прыдатную для ігры скрыпку, сам яе збіраў, склейваў, “ажыўляў”. Гэтак жа самастойна асвоіў і гармонік, і губны гармонік, намагаўся і мяне вывучыць — па меншай меры, я і зараз змагу сыграць на гармоніку польку.

Ірына ПАТАПОВІЧ —

ураджэнка Івацэвічаў і цяперашняя навучэнка Брэсцкага каледжа мастацтваў — запомнілася тым, хто сачыў за канцэртамі праекта “Новыя галасы Беларусі”, як прыхільніца арыянтальных тэндэнцый у мастацтве.

— Мне сапраўды з дзяцінства падбаецца ўсё ўсходняе, я нават цягам года займалася танцам жывата. І не шкаду: гэта ўзбагаціла мяне новымі танцавальнымі навыкамі. Бо пластычнасць, пэўна, як і музычнасць, — ці даецца ад прыроды, ці не. І далей яе можна хіба ўдасканальваць.

Мне ўсё было цікава. Спявала я з першага класа. І не проста спявала,

стаў лаўрэатам Міжнароднага конкурсу оперных спевакоў у Пярну. Першая прэмія на тым конкурсе прысуджана не была. Трэцюю — журы падзяліла ажно паміж трыма ўдзельнікамі. Так што яго Другая прэмія можа лічыцца абсалютнай перамогай. Тым больш, ён быў самым маладым канкурсантам: усяго 21 год, іншыя ж былі ва ўзросце да 34-х — сталыя спевакі з багатай тэатральнай практыкай.

Што ж да Анатоля, дык ён на опернай сцэне — і навічок, і не зусім. Яшчэ навучэнцам музычнага вучылішча атрымліваў цэнтральныя басовыя партыі, надзвычай складаныя па

Радміла СЯМЁНАВА

паставіла сабе за мэту стаць зоркай і выступаць на вялікіх сцэнах ужо ў шэсць гадоў. Маці нават назвала яе Радмілай — у гонар вядомай югаслаўскай спявачкі Радмілы Караклаіч.

— Мне ж падабаюцца ўсе спевакі — бо кожны з іх цікавы па-свойму. Калі раней мяне больш цікавіў кірунак R’n’B, дык цяпер — усё, што адбываецца на спеўнай эстрадзе. Родам я з Рагачова, там і жывуць усе нашы сваякі — усе спяваюць, хаця прафесійных музыкантаў сярод іх няма. А калі я паступіла ў Гродзенскі каледж мастацтваў, гэты горад настолькі ўразіў мяне сваёй прыгожасцю, еўрапейскасцю, чысцінёй, квет-

Аркестр і... “сем нот”, або Будзем працаваць!

Тыдзень таму былі падведзены, нарэшце, вынікі тэлепраекта “Новыя галасы Беларусі”. Журы на чале з галоўным дырыжорам Прэзідэнцкага аркестра краіны Віктарам Бабарыкіным вызначыла сямёрку пераможцаў, якія з 1 верасня будуць залічаны ў штат гэтага прэстыжнага калектыву. Самы час больш падрабязна пазнаёміць чытачоў “К” з новымі імёнамі на нашым музычным Алімпі. Ці, больш сціпла, — з тымі, хто паспрабуе крок за крокам узыходзіць на яго, не шкадуючы часу на штодзённыя заняткі і рэпетыцыі.

Ермалковіч заканчвае гэтую ВНУ як харавік-дырыжор). Юлія Шышко і Арцём Міхаленка ўжо залічаны ў Акадэмію мастацтваў, дзе сёлета быў ажыццёўлены ўжо трэці, за ўсю гісторыю гэтай установы, набор будучых артыстаў музычных тэатраў. А Анатоля Сіўко ўжо і так год як вучыцца ў Маладзечанскім філіяле Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі.

Тым не менш, каб нікога не пакрыўдзіць, “спіс” пераможцаў, пашыраны каментарыямі і размовамі з імі, мы даём у алфавітным парадку.

Яўген ЕРМАЛКОВІЧ

пад час праекта выконваў пераважна кранальныя лірычныя песні. А ў жыцці ён — надзвычай эмацыйны, кампанейскі. І ніколі не пакуе з-за таго, што ўжо некалькі гадоў яму даводзіцца жыць у інтэрнаце: у пакоі — тры чалавекі, у блоку — шасцёра, і ўсе сябруюць.

— Спачатку, — распавёў Жэня, — я не збіраўся ўдзельнічаць у адборы, бо мой ранейшы, даволі багаты, конкурсны вопыт прывёў мяне да стэрэатыпу, што падобныя спаборніцтвы рэдка бываюць аб’ектыўнымі. І толькі настойлівасць майго педагога ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў Алы Свірыдовіч і, асабліва, загадчыка кафедры харавой акадэмічнай музыкі Альбіны Пякуцька вымусіла мяне пагадзіцца на чарговую конкурсную спробу. Усе так за мяне “хварэлі”, што я не мог не спраўдзіць іх надзей. Але калі аб’явілі вынікі, я нават адразу не паверыў: так разгубіўся.

Можа, яшчэ і таму, што ніколі не ставіў сабе за мэту паступаць на эстрадны вакал. Бо галоўным у навучанні мне здавалася ўменне карыстацца голасам, навучыцца слухаць сваіх партнёраў, — акадэмічная харавая музыка, на маю думку, дае для гэтага больш магчымасцей. У дзяцінстве ж мяне ўвогуле прываблівала рамантыка, жаданне падарожнічаць, сустракацца з рознымі людзьмі — карацей, я так хацеў стаць правадніком, што нават паступаў у чыгуначны каледж, але “заваліў” матэматыку і пайшоў у ПТВ будаўнікоў, стаўшы майстрам аддзела чыстых работ. Нічога, спатрэбілася: у матчынай кватэры сам рамонт рабіў.

Я ўвогуле вельмі ўдзячны сваёй маці — супрацоўніцы дзіцячага садка, якая заўсёды натхняла мяне на ўпартае скарачэнне чарговых вяршынь. Бо прыступкі да маёй, так бы мовіць, “музычнай кар’еры” былі і дзіцячы сад у Аляхнові-

Гармонік адыграў сваю ролю і ў музычным лёсе

Арцём МІХАЛЕНКІ:

— У чатыры гады бацька навучыў мяне граць на тульскім гармоніку. Потым я — дзе самавукам, дзе пад кіраўніцтвам бацькоў, старэйшых двух братоў і сястры — асвоіў клавішныя, акардэон, баян, нават скрыпку. Увогуле ж музыка стала “маёй” літаральна з трох гадоў.

Я ездзіў на розныя вакальныя конкурсы, наша сям’я нават атрымала Гран-пры на рэспубліканскім конкурсе. Пазней я спяваў дуэтам з братам Ягорам, на сем гадоў старэйшым за мяне. Дарэчы, ён і цяпер стварае мне песні. Апошнім часам я і сам іх пішу. Пад час удзелу ў праекце напісаў таксама песні для дзвюх іншых фіналістак “Новых галасоў”: адну песню — для Маргарыты Халатавай, другую — для Святланы Сафаравай. Дапамагае і тое, што я самастойна раблю аранжыроўкі. У нас ёсць уласная студыя, так што з запісамі праблем не бывае. Супрацоўнічаю я і з гуртом “Лепрыконсы”, адным з удзельнікаў якога з’яўляецца мой стрыечны брат Уладзімір Федарук. Адною са сваіх ранейшых перамог лічу і тое, што ў свой час трапіў у трыццатку лепшых паўфіналу “Фабрыкі зорак”. А зусім нядаўна я здымаўся ў фільме пра Максіма Мірнага. Ёсць і шмат іншых творчых прапаноў.

А вось ноты, як ні дзіўна, мне давялося вывучыць толькі ў 15 гадоў — калі паступіў у Гродзенскі каледж мастацтваў. Першы курс я скончыў па народных інструментах, а ўжо з другога перайшоў на мастацтва эстрады.

Займаюся спортам, наведваю трэнажорную залу, плаваю — усё гэта лічу часткай прафесіі, неабходнай для падтрымання не толькі здароўя, але і прывабнага знешняга выгляду. А яшчэ — люблю дзяўчат усіх да адной. Бо хто, як не жанчыны, прызнае талент мужчын? Але адзінай маёй “жонкай” застаецца Музыка. Імкнуса спяваць шчыра: за гэта слухач можа дараваць нават некаторыя вакальныя хібны. Але каб публіка паверыла ў тваю шчырасць, над гэтым трэба шмат працаваць...



але і марыла, каб гэта стала маёй прафесіяй. Можа, яшчэ і таму, што мая мама ўдзейнічае ў самадзейнасці.

Цяпер для мяне на першым плане — творчая кар’ера, праца, часу на асабістае жыццё зусім няма. Так што замуж, пэўна, збяруся не раней, чым у 25 — 27 гадоў. А мне, відаць, дзевяццацерадовацца ў сталіцу, бо працаваць у Мінску і вучыцца ў Брэсце — гэта нерэальна.

Анатоль СІЎКО —

самы, бадай, прафесійны спявак з пераможцаў. За яго плячыма не толькі Маладзечанскае музычнае вучылішча імя М.К. Агінскага і першы курс у тамтэйшым філіяле Акадэміі музыкі, але і шматлікія перамогі на вельмі прэстыжных вакальных і оперных конкурсах. Ён — уладальнік Гран-пры на Міжнародным конкурсе імя Аксаны Петрусенка ў Эстоніі, срэбраны прызёр Сусветных Дэльфійскіх гульняў у Саратаве. Сёлета ў чэрвені ён

выкананні, у пастановах Маладзечанскага маладзёжнага опернага тэатра.

Дый цяпер ён збіраецца на вельмі адказны міжнародны конкурс у Фінляндыю. Дастаткова сказаць, што на гэтае спаборніцтва было пададзена ажно 343 заяўкі з 42 краін свету — і А.Сіўко трапіў у 30-ку фіналістаў.

— На конкурсах, — засмучана прызнаецца Анатоль, — мне вельмі патрэбна падтрымка, бо я літаральна “з’ядаю” сябе жыўцом. Можа таму, што Рак паводле гараскопа? Таму я вельмі ўдзячны свайму канцэртмайстру Юліі Баранавай, якая заўсёды мяне падтрымлівае, і педагогу Георгію Юрвэчу: менавіта ён адчуў ува мне яшчэ і оперныя магчымасці. Бо спяваць я пачаў дзесьці класе ў сёмым — пад гітару. Быў удзельнікам рок-гурта “Эмпіры” — так у старажытнасці называлі найвышэйшую частку неба, адкуль і пайшоў прыметнік “эмпірычны”. Але мне да сваіх эмпірычных вяршынь пакуль далёка...

Апошнія слова, як звычайна, засталася за дырыжорам Прэзідэнцкага аркестра Беларусі і старшынёй журы праекта

Віктарам БАБАРЫКІНЫМ:

— Гэты праект я ацэньваю вельмі станоўча: наша спеўная моладзь атрымала магчымасць паспрабаваць сябе і на вялікіх сцэнах, і на тэлеэкране. Сур’ёзная работа вялася на працягу ўсяго часу, і нават на жнівень запланаваны шэраг канцэртаў у Салігорску, Навагрудку, Заслаўі. З верасня будзем працаваць над новымі праграмамі, шукаць песні, каб кожны з салістаў развіваўся ў творчым плане, “набіраў абароты”. Мне ўжо пачалі тэлефанавалі кампазітары са сваімі прапановамі. Але яшчэ больш важным мне здаецца нааўнасць добрага выкладчыка — музычнага кіраўніка вакальнай групы, пасада якога застаецца пакуль вакантнай. Бо салістаў чакае вельмі напружаны графік. У кастрычніку мы выступім з Сасо Паўліяшвілі, Сарай Коначу у Маскве, запланаваны канцэрт у рамках IV Міжнароднага фестывалю Юрыя Башмета, запрашаны мы і на “Залаты шлягер” у Магілёве. Так што — будзем працаваць!

камі, дагледжаным паркам, што я літаральна закахалася ў яго.

Каб як мага раней стаць самастойнай і не ад кога не залежаць, пачала працаваць ужо ў 16: цягам трох гадоў спявала ў рэстаране. Хаця і кажуць, што, маўляў, рэстаранная практыка “губіць” голас, дзякуючы ёй я стала адчуваць сябе больш разнаволенай на сцэне, не баяцца публікі. Галоўнае не дзе спяваць, а — як.

У справядлівасці гэтых слоў Радмілы мог пераканаць пад час праекта і

Егізар ФАРАШАН.

Бо дзе б ён ні спяваў — у Палацы Рэспублікі, ля сцен Мірскага замка, у Летнім амфітэатры ў Віцебску, на бабруйскай фестывальнай сцэне ці ў Сафійскім саборы ў Полацку, — не сцэна ўпрыгожвала спевы, а ягоныя спевы — быццам узвышалі сцэну, на якой выступаў такі адметны тэнар. Ён і раней быў вельмі вядомы ў пэўным асяродку. А як узрасла колькасць яго прыхільнікаў і асабліва — прыхільніц пасля яго з’яўлення на тэлеэкране — і не пералічыць! Так што, трэба думаць, як пачнуцца заняткі ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў, куды ён паступіў (дарэчы, разам з яшчэ адным фіналістам “Новых галасоў Беларусі” — Аляксандрам Маркевічам), на прыступках ВНУ будзе выстройвацца цэлая чарга жадаючых атрымаць аўтограф. Пакуль жа ён раздае не столькі аўтографы, колькі — цяпло паўднёвай душы і гарачае полымя пачуццяў, пераплаўленых у музыку.

Юлія ШЫШКО

нарадзілася ў Петрыкаве, але потым іх сям’я вайскоўцаў трапіла ў Слонім. Там яна і пачала вучыцца ў школе з музычна-харавым ухілам:

— Доўгім часам маім адзіным педагогам заставалася Святлана Семянюк. Потым я трапіла ў Гродзенскі музычны каледж да знакамітай Ларысы Іконнікавай. Пад час вучобы неяк пачула запісы нашай опернай каларатуры Алены Шведавай і падумала: яна спявае літаральна па-за межамі магчымага! Я нават уявіць не магла, што буду выступаць з ёй разам на сцэне “Славянскага базару ў Віцебску”, ды спяваць не што-небудзь, а “Рапсодыю” з кінастужкі “Пяты элемент”. Бо выкананне гэтай музыкі — таксама літаральна за мяжой магчымага. І тое, чаму гэтая найталенавітая спявачка навучыла мяне за такіх сціслы прамажак часу, — гэта проста рэвалюцыя! Мне казалі: паступай у Акадэмію музыкі. Але я абрала не ўстанову, а свайго педагога, і — паступіла да Алены Шведавай у Акадэмію мастацтваў.

Гутарыла Надзея БУНЦЭВІЧ Фота Мікалая ПЯТРОВА, БелТА

Філіял Веткаўскага музея народнай творчасці існуе ў Гомелі ўжо некалькі гадоў. Выстаўкі, што ладзяцца там, нязменна выклікаюць вялікую цікавасць. Ды ўсё ж спецыялісты, што займаюцца традыцыйнай культурай, ведаюць: самае цяжкае — прэзентаваць яе творы сучаснаму глядачу такім чынам, каб не зрабіць безаблічную “беларускую хатку”, не прадставіць шэраг адна тыпных рэчаў, дзе характэрна зачэсне ў нявызначанасці, а таксама не ператварыць сапраўдныя рэчы-сведкі гісторыі ў “цацкі” сучаснага выгляду.

Дарогаю ў райскі сад

Як зрабіць выстаўку сапраўдным адкрыццём?

Як ні дзіўна, шлях “гульні” — самы небяспечны, але і самы перспектывны. Толькі адасабляеце, вылучаеце сапраўдную рэч: менавіта яна — пасланнік Часу, вясцун пра Мінчушчыну. Тут, быццам па лязе нажа, творца канцэпцыі ідзе па лініі выставачнага сюжэта, выбудоўваючы яе, нібыта вузкі масток сапраўднасці. Сакрэт у тым, што сама традыцыйная культура мысліць не побытавымі сцэнамі або сістэматычнымі шэрагамі, а менавіта рухам, траекторыямі, касмалагічнымі сімваламі. Яна сягае ў глыбіню нашай падсвядомасці праз адвечныя архетыпы: бацькоў і дзяцей, вандруніка, аратага, ваяра, нявесты, урэшце — спрадвечнага дзіцяці, што жыве ў глыбіні кожнай душы. Узгаўляеце ўсё пералічанае (на падставе слухнага этналагічнага доследу) — і атрымаеце адну з выставак-адкрыццяў.

Удачы на гэтых музейных шляхах выклікаюць давер наведвальнікаў, улад. Таму і атрымаў Веткаўскі музей цудоўны падарунак у Гомелі: арэнду аднаго з асабнякоў у комплексе палацава-паркавага

ічных знакаў, і усё гэта вывучаецца.

Такі выставачны комплекс працуе пакуль першы год. Але здаецца, што добраахвотнае “прымерванне” кананічных рамак дае магчымасць большай свабоды і, адначасова, дакладнасці ў пабудове новых экспазіцый. Да таго ж, падобная стратэгія дазваляе прадстаўляць усё новае “тэксты” для сучаснага глядача.

Вось прыклады экспазіцый, што дзейнічаюць цяпер. Дзве з іх адкрыліся нядаўна.

У маленькай зале “Шэдэўр”, што нагадвае куфэрак, — “Птушкі ў райскім садзе” (вобраз птушкі ў кніжным мастацтве на прыкладзе “Святаў” — ілюстраванага рукапісу пачатку XIX ст. са стараверскай слабады Косіцкая). Зразуме-

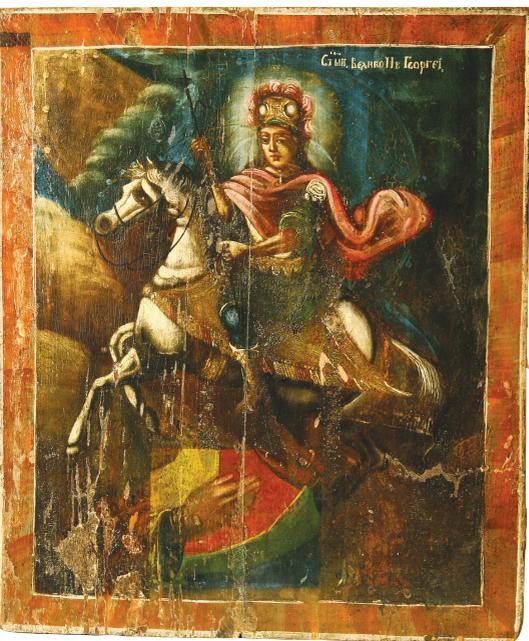


Дарожныя літыя іконы. Фрагмент экспазіцыі.

фотаздымкаў старых людзей, іх выказванню, аповедаў пра мінулае... І яшчэ — жывапісныя “вокны” ў гісторыю і вечны пейзаж. У іх “убудаваны” вобразныя комплексы: “Рака і рачныя промыслы”, “Вобраз дарогі ў лёсе старавераў”.

У “чырвонай” зале “Тэкст Традыцыі” нядаўна адкрылася выстаўка “Сялянскі хрысціянскі Бог” — аб цудоўным адкрыцці з’явы бабціцкага народнага жывапісу. Іконы XVIII — пачатку XX ст., работы мясцовых майстроў з вёскі Бабічы, упершыню прадстаўлены ў сумесным праекце Чачэрскага і Веткаўскага музеяў — уладальнікаў найбольш выразных калекцый твораў гэтых майстроў. Упершыню мы зазірнулі ў таямнічы свет і сусвет гэтых счарнелых старых абразоў праз “вокны”, адкрытыя з дапамогай рэстаўратараў, — у колішніх работах мінскіх спецыялістаў і ў сённяшніх — уласных майстроў Веткаўскага музея. Свет, які адкрыўся, сапраўды захоплівае: шматколёрнасцю, выявамі персанажаў у іх патаемным жыцці... Розныя культурныя імпульсы адбіліся на з’яве бабціцкага іканапісу: рэнесансны подых, эмацыйнасць барока, архаіка сялянскага праваслаўя — у асэнсаванні сельскіх мастакоў. Можна прасачыць за іканаграфічным развіццём некаторых сюжэтаў — “Пакроў”, “Каранаванне Багародзіцы”. Прычым праз усю выстаўку “гукаць” два галасы: думка мастацтвазнаўцы і ўласныя “выказванні” бабціцкай традыцыі — аб сэнсах дзялога паміж чалавекам і Богам.

Галіна НЯЧАЕВА,
дырэктар Веткаўскага музея
народнай творчасці



Мінскія рэстаўратары знайшлі пад абразам “Цуд Георгія” — “Траеручыцу”. XVIII ст.

Англіскі пені на ўздзенскім гародзе



“Зямля, што добрая маці, прыняўшы ў нетры свае ўсё, ад яе ж рукою чалавека ўзятае, у немачы захоўвае яго для далёкіх нашчадкаў...” — пісаў яшчэ ў сярэдзіне мінулага стагоддзя вядомы беларускі археолаг, краязнаўца і этнограф А.М. Семянтоўскі. І сапраўды, чаго толькі часам ні знойдзеш у зямлі!

Вось капала на сваёй сядзібе бульбу Соф’я Міхайлаўна Бурак і знайшла манету. “На, — кажа яна мне, — паглядзі: грошы нейкія”. І падае мне, свайму зяцю, археолагу, манету: на першы погляд — звычайная медная манета, хіба трохі велікаватая па памерам. “Расія, XVIII ці першая палова XIX стагоддзя”, — думаю сам сабе. Ды не — прыгледзеўся пільней: на далоні ляжала англійская манета другой паловы XIX стагоддзя. “Я! На Уздзеншчыне — англійская манета? Гэта ўжо цікава!” Давялося потым трохі “паламаць” галаву, каб даць хоць якое-небудзь тлумачэнне гэтай знаходцы.

Што ж уяўляе з сябе гэтая манета? Дыяметр манеты — 30 міліметраў, таўшчыня — 1,5 міліметра, вага — 9 грамаў, выраблена з бронзы. На пярэнім баку манеты — выява прыгожай жанчыны і наўкола яе зверху — надпіс на лацінскай мове: “Вікторыя (Далей) — скарачана. — Л.К.) Божай міласцю Брытанская каралева веры заступніца”. На адваротным баку — выява жаночай постаці, якая сядзіць на берэзе мора.

Што ж яна сабою ўвасабляе? Гэта так званая “Брытанія”. У перакладзе з лацінскай мовы: “краіна брытаў” — аднаго з германскіх плям’янаў, што разам з англамі ў VII ст. засялілі рымскую правінцыю Альбіён (сучасны востраў Вялікабрытанія). На галаве ў жанчыны “Брытанія” — грэчаскі шлем. У левай руцэ яна трымае трызубец, правай — абавіраецца на шыт. Апошні — авальнай формы, ці, як прынята называць у геральдыцы, італьянскі шыт. На шыцце — выява двух крыжоў: роўнаканечнага, які змяшчаўся на англійскіх сцягах, і крыжа з нахіленымі перакладзінамі (у выглядзе літары “X”), які змяшчаўся на сцягах Шатландыі. Спалу-

чэнне гэтых двух крыжоў і зараз ужываецца на Дзяржаўным сцягу Аб’яднанага Каралеўства Вялікабрытаніі і Паўночнай Ірландыі, сімвалізуючы саюз дзвюх частак гэтай дзяржавы — Англіі і Шатландыі. Далей, за выявай постаці “Брытанія”, справа ад яе, відаць маяк, а злева — парусны карабель, якія сімвалізуюць марскую моц Вялікабрытаніі. Зверху над усёй гэтай выявай — надпіс на англійскай мове: “Адзін пені” і ўнізе — дата чаканкі манеты: 1887.

Што такое пені? Гэта грашовая адзінка Англіі, вядомая яшчэ з VIII ст. Спачатку пені чаканілі выключна са срэбра. У канцы XVII ст. іх пачалі вырабляць з медзі, з 1860 г. — ужо з бронзы. Менавіта такіх бронзавых пені і трапіліся нам.

Цяпер узнікае пытанне: хто ж з уздзенцаў мог быць у далёкай Англіі ці ў тых краінах, дзе гэтыя грошы ўжываліся? А калі і быў хто, то з якой нагоды?

Некаторыя звесткі пра гэта можна знайсці ва ўспамінах Паўліны Мядзёлкі, вядомага дзеяча беларускай культуры, якая ў гады Першай сусветнай вайны наведвала Уздзеншчыну. Паводле яе ўспамінаў, пані Магдалена, што жыла тады ў маёнтку каля Кухціцаў (зараз гэта СПТВ-10) і паходзіла з роду ўздзенскіх Завішаў, была жонкай Мікалая Радзівіла, з якім яна ўзяла шлюб у Лондане ў 1906 годзе. Пра яго вядома, што ён у свой час удзельнічаў у Англа-бурскай вайне на баку брытанскіх войскаў. Не выключана, што, вяртаючыся са сваіх вандровак, Мікалай Радзівіл і прыхапіў англійскія грошы як успамін пра свае прыгоды.

Ехаў пан Радзівіл дамоў шляхам праз вуліцу Юрздыка (цяпер — Пяршамайская), што вяла проста ў маёнтак Кухціцы, дый згубіў адну з тых манет. Так яна і трапіла на сядзібу да маёй цешчы.

Вось такі, здаецца, і невялікі, здабытак, але за ім некалькі радкоў гісторыі Уздзеншчыны і, галоўнае, нітка гістарычных сувязей, што працягнулася ад берагоў туманнага Альбіёна да вытокаў Нёмана.

Лявон КАЛЯДЗІНСКІ,
кандыдат гістарычных навук,
археолог
На здымку: 1 пені Вялікабрытаніі (1887 г.), знойдзены ва Уздзе.

3 пошты “К”

У старым парку

Не так проста было выправіцца ў дальнюю дарогу сямідзесяцітрохгадовай Дзіяне Іванаўне Гартунг з Ташкента ў Скідзель. Але ж абавязак памяці перад бацькам клікаў яе суды пакланіцца брацкай магіле савецкіх воінаў. Тут вечным сном спачывае яе бацька, памерлы ад ран, атрыманых у баях 25 ліпеня 1944 года пры вызваленні Гродзеншчыны ад фашысцкай акупацыі.

У паведамленні ваенна-палявога шпітэля № 683 ад 25 ліпеня 1944 г. змяшчалася наступнае: “Ваш муж, капітан 1268 палка, камандзір батарэі 120 мм Краўчанка Іван Тарасавіч, ураджэнец гор. Бегават Узбекскай ССР, у баях за сацыялістычную радзіму, верны воінскай прысязе, праявіў геройства і мужнасць, быў паранены ў баі і памёр ад ран 25 ліпеня 1944 года і пахаваны ў магіле № 3, што на захад ад вёскі Дубна, пахаваны ў магіле адзін”.

У 50-х гадах рэшткі воінаў былі перапахаваны ў брацкай магіле старога парку Скідзеля. Прыехаўшы ў Скідзель, Дзіяна Іванаўна адразу выправілася ў стары гарадскі парк, пакланілася брацкай магіле, усклала букет з жывых кветак. На працягу двух дзён знаёмілася з памятнымі мясцінамі горада. Па яе ацэнцы, яны добра дагледжаны. Дзіяна Іванаўна наведвала і дзіцячую бібліятэку № 1, правяла працяглую гутарку са старшым бібліятэкарам Аленай Цярэшка, цікавілася навунаасцю кніжнага фонду.

Савет ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны прадставіў для знаёмства Дзіяне Іванаўне восем фотаальбомаў, у якіх адлюстроўваецца герайчы Подзвіг нашых землякоў у гады

ліхалецця. Сустракаючыся з жыхарамі горада, Дзіяна Іванаўна расказала ім пра свайго бацьку, яго жыццёвы шлях.

“Мне было ўсяго пяць гадоў, калі бацька пайшоў на фронт, але ўспаміны засталіся самыя добрыя. Бацька працаваў намеснікам дырэктара ліманаднага завода, а вечарам у Педагагічным інстытуце выкладаў ваенную справу. Самастойна вывучаў бухгалтэрыю. Я яму казала: “Нашто табе гэта?” Ён адказваў: маўляў, не буду ж усё жыццё выкладчыкам у інстытуце, а калі авалодаю бухгалтэрыяй, дык стану працаваць па самастойна набытай прафесіі.

Знаходзячыся на фронце, бацька не забываў аб сям’і: праз свайго ад’ютанта перадаваў нам падарункі. У вашых мясцінах я ўжо трэці раз прыязджаю, каб ушанаваць памяць аб ім”.

Савет ветэранаў Скідзеля пачаў фарміраваць дакументы для стварэння фотаальбома пад назвай “І.Т. Краўчанка”, які будзе прадстаўлены ў чытальня залы гарадскіх бібліятэк.

Ілля БАРЫСАЎ,
ветэран Вялікай Айчыннай вайны
Скідзель



Старонка “Святаў” — веткаўскага рукапісу 1822 года.

ансамбля, над сожскім абрывам, побач з капліцай і Пятрапаўлаўскім саборам.

Чатыры залы — чатыры “пастаянныя” тэмы, што адлюстроўваюць Традыцыю з розных бакоў. Канкрэтныя экспазіцыі ў кожнай зале-тэме перыядычна змяняюцца, ракурсы адлюстравання — застаюцца. Дык пра якія “пастаянныя” тэмы гаворка?

Першая — “Шэдэўр” (выстаўка аднаго твора ў кантэксце культурнай Традыцыі). Другая — “Чалавек Традыцыі” (усё, што выстаўляецца, накіравана на раскрыццё ўнутранага свету традыцыйнай асобы і яе стасункаў з асяроддзем. Трэцяя — “Рэч як тэкст Традыцыі” (творы — ад іконы да ліштваў і ручніка або строю адзення — расшыфроўваюцца: адкрываюць таямніцы арнаменту ці іканаграфіі, сэнс кампазіцыі, месца ў гісторыі жывапісу і г. д.). Чацвёртая — “Жывое рамяство” (старыя кросны спраўныя, як і снавальня, і самапрадкі, і пяльцы, — сядай, паспрабуй, табе пакажуць, як гэта зрабіць, — хаця б і пад час экскурсіі). Тым больш, што ў выніку актыўнай экспедыцыйнай дзейнасці назапашаны багатыя калекцыі старых узораў, тэхналогій, арха-

зе чалавека здаўна суправаджала літая іконка. Некаторыя з іх прысвячаліся ахове вандруніка альбо апекаванню прафесіяй, абароне ад злых сіл. Паступова раскрываюць свае сэнсы калекцыя літых ікон і жывапісных абразоў з устаўкамі літвых абразоў, паходныя іканастасы, дарожныя іконы, “гаючыя, цалышчыя” іконы, паўстае перад намі гісторыя літых стараверскіх іконак у іх сувязі з археалагічнымі літымі амулетамі, пачынаючы са “змевіка” XII стагоддзя... І ўсё гэта — у кантэксце побытавай і духоўнай культуры староў Веткі: “Дом”, “Свята”, “Бласлаўленне”... Шмат

Міна пад Мадонну,

Частка I

У мінулым нумары “К” мы завяршылі больш чым паўгадавы шлях рубрыкі “Дыміліся франтоў дарогі”, якая прайшла на старонках газеты па пунктах наступальнай аперацыі “Баграціён”. Далей шляхі нашых воінаў-пераможцаў праляглі ў Еўропу, каб вызваліць свет ад фашысцкага прыгнёту, каб выратаваць мільёны лёсаў, каб вярнуць народам вялікія шэдэўры геніяў Чалавецтва. Працягвае ісці шляхам “да Перамогі” напярэдадні 65-гадавіны неўміручага Подзвігу і “Культура”.

Сёння мы пачынаем публікацыю эсэ Навума Цыпіса “Міна пад Мадонну, або Сорак пяць тайнікоў для шэдэўра”, прысвечанага гісторыі стварэння, а таксама выратаванню ў 1945-м годзе карціны вялікага Рафаэля “Сіксіцкая Мадонна”. Вобраз Мадонны, Жанчыны для асэнсавання бяспрыкладных мужнасці і гераізму ў гады Вялікай Айчыннай вайны — ключавы і ў беларускім выяўленчым мастацтве: згадайма творы Мая Данцыга і Міхаіла Савіцкага, Віктара Грамыкі і Леаніда Шчамялёва... Дарэчы, аўтар эсэ знайшоў і беларускія ніты гэтага выратавання. Але ж як напісаная паўтысячагоддзя таму Мадонна ўпісалася ў свой час ў лёс нашага земляка? Пра гэта — эксклюзіўная публікацыя “Культуры”.

Малодшанькая

Мусіць, мала хто з нас бачыў балота ў квецені.

Я ўбачыў гэты майскі цуд, калі напрыканцы шасцідзясятых у складзе групы журналістаў ажыццяўляў, як сёння кажуць, інфармацыйнае забеспячэнне выязнога пасяджэння Вярхоўнага суда БССР. Яно павінна было адбыцца ў невялікай вёсцы балотнага палескага краю, куды мы з Мінска дабіраліся ў тры этапы: самалётам — да Пінска, пасля машынамі — да дрыгвы, а потым коньмі па балотных кладках да сяла. Тады і ўбачыў я балота ў квецені... Рознакаляровы дыван прыроды...

Сустрэча, якая адбылася ў тым сяле, вунь калі адгукнулася ў маім жыцці, і яшчэ раз пацвердзіла словы Юрыя Гагарына пра тое, што Зямля з вышыні вельмі прыгожая і, аказваецца, такая маленькая. На жаль, ні назвы паселішча, ні прозвішча гаспадара хаты, дзе нас размясцілі, я прыгадаць не змог: дзённікаў не пісаў, архіваў не заводзіў, а памяць, аказалася, — рэч ненадзейная... Ды і часу прамінула багата...

“Вярхоўныя” судзілі рэдка выязджаюць працаваць па-за Мінскам. Але той выпадак быў на той час асаблівы: і страшны, і рэдкі, і масавы.

Прыехала ў тое сяло па накіраванні пасля заканчэння педінстытута маладзенькая настаўніца. Мясцовыя ўлады пасялілі яе ў спусцелай хаце, і яна стала вы-

някая, выходзіць замуж, дзетак нараджаюць ды вучы іх колькі хочаш, а нашым, маўляў, такое — без патрэбы... А яна зноў за сваё: мяне, кажа, дзяржава выправіла нескі асвету, таму не чыніце перашкод! Яе і ў другі раз папрасілі, па-добраму. А на трэці — падперлі дзверы калом ды падпалілі хату. Дзякуй Богу, паспела дзяўчына ў акно скочыць. Вось па гэтым выпадку і выехалі вярхоўныя судзілі на месца злачынства, каб паказальна судзіць секту пры мясцовым народзе, каб, урэшце, навука ўсім сектам была.

Гасцініцы, зразумела, у сяле не было. Судзілі размясцілі па дамах мясцовага кіраўніцтва, а нас — у хату адзінокага палешука. Пакуль з ім дамаўляліся, павяла нас тая самая настаўніца на экскурсію. “У нас няма чаго глядзець, акром балота вясной і старой малой цэркаўкі. Стараверы ўзвялі сабе малельню дзвесце гадоў таму. І што я вам пакажу...” — таямніча сказала дзяўчына.

Суровая цэркаўка была зрублена на стагоддзі, хаця ў такім клімаце дрэва стаіць блага. Цёмна было ўнутры і таксама сурова. Бачылася, што сёння тут мала хто моліцца. Самотная свечка гарэла ля іконы ў прыцемках. Калі мы разгледзелі яе, аказалася: тая, наіўна напісаная самавукам, карціна была... “Сіксіцкая Мадоннай”.

“Гаспадар хаты, куды вас паселяць, прынес”, — сказала дзяўчына. “А хто



Рафаэль. “Сіксіцкая Мадонна”.

або Сорак пяць тайнікоў для шэдэўра

так, а мне цяпер няньчыцца з вамі”, — бурчэў ён, гатуючы ў печы яечню з салам. Дальняя ад печы сцяна аказалася ўсцяж завешанай самаробнымі карцінамі: пейзажамі (у тым ліку — балота ў квецені), партрэтамі якіхсьці людзей, прычым амаль усе яны апрануты ў целагрэйкі... Рэйхстаг у дыме... І некалькі жаночых абліччаў... Яны мне падаліся знаёмымі...

Як і ў любой вясковай хаце, меўся ў нашага гаспадара “іканастас” — збор шматлікіх фотаздымкаў у вялікай драўлянай раме. Шмат там было выяў яго самога, саракагадовага, у ордэнах і медалях. З прыгожай жонкай і дзецьмі. І ля рэйхстага — два сяржанта: на памяць пра Перамогу. Стары пракаменціраваў: “Мы з сябрам, ён таксама з Пінска, распісаліся на тым рэйхстагу... Усе распісваюцца, а мы што — горш?! Ну, і напісалі: “Здесь были два белоруса с Полесья. Можете жаловаться”.

Сярод фатаграфій сям’і і радні была невялікая выява “Сіксіцкай Мадонны”. І побач з “іканастасам”, ужо за рамкай, — яшчэ адна вялікая рэпрадукцыя шэдэўра Рафаэля. Мы пацікавіліся. Дзед з ахвотай распавёў, што іх зводную роту мінёраў, накіравалі шукаць схаваныя немцамі скрыні з рознымі музейнымі “цацкамі”. Пару сутак давялося папалазіць пад зямлёй у шахтах і штольнях, у сутарэннях. Мін жа — бы гуркоў на добрым гародзе! Ды скрыні ўсё ж знайшлі. А ён, як убачыў адну карціну — маладзенькая матка з дзіцем, — яе разам з іншымі прыгожымі карцінамі сушыцца паставілі ў адным замку, дзе сапёры адпачывалі, — як убачыў, ужо і спаць не мог: “Дужа падобная на маю малодшанькую... І тады я ўзяў аўтамат і стаў тую карціну ахоўваць”.

Такая вось, “дрэздэнская”, побытавая замалеўка ваеннага часу. Я тады ўжо быў перапоўнены і не такімі “замалеўкамі” з жыцця беларускіх партызан і падпольшчыкаў: трагедыя адна за другою страшнейшая...

А секту тую асудзілі, мы напісалі пра працэс у сваіх газетах, праславілі настаўніцу, пайшлі далей жыць і працаваць. Дзед з яго карцінамі і рэпрадук-

цыямі “Сіксіцкай Мадонны”, дзе малая да маці была падобная да ягонай малодшай дачкі, забыліся.

Ці ж мог я ведаць, што калі-небудзь яшчэ сустрэнуся з імі?..

Драждзяны на Эльбе

Мы едем па горадзе, які “варты таго”, каб па ім вадзілі і вазілі экскурсіі. У маім выпадку праўда ў тым, што не ўся экскурсія з’яўляецца героем (гераіняй?) маіх нататак, але не сказаць пра горад увогуле — несправядліва.

Дрэздэну — 800 гадоў, першая пісьмовая згадка — 1206 год. Я быў нямаля здзіўлены, даведаўшыся, што гэты нямецкі горад на беразе Эльбы паўстаў на месцы вёскі з беларускай назвай Драждзяны. Праз 300 гадоў вёска гэтая стала сталіцай Саксонскага каралеўства. Калі ты “ўнутры” гэтай легенды Сярэднявечча і барока, ніяк не ўсвядоміш, што перад вачыма — цуд, узноўлены, як кажуць будаўнікі, “з нулявога цыкла”. Амаль так.

Пра горад, што паўстаў з попелу, пераканаўча распавядае панарама, якая адкрываецца з берагоў Эльбы. Яе на сваёй карціне адлюстравалі мастак Каналета: мост Аўгуста, Георгіеўская брама, Дом саслоўяў, Акадэмія мастацтваў, Альбертынум. Адсюль добра бачная тэраса, якую Гётэ называў “балконам Еўропы”, Тэатральная плошча з коннай статуяй караля Ёгана, велічны сабор Святой Тройцы, а насупраць яго — Опера, чья акустыка пераўзыходзіць нават міланскі Ла Скала. А самая вялікая ў Германіі пратэстанцкая царква Дзевы Марыі была адноўлена з фундамента... Цуды неперажывальнага жыцця, а ў жыцці — неўміручага мастацтва, Дрэздэн прадстаўляе літаральна на кожным кроку.

Перадапошні “прыпынак” перад Цвінгерам, колішняй каралеўскай рэзідэнцыяй, і “Старадаўнімі майстрамі” — Дрэздэнскай галерэяй — Альбертынум. Я не мог не “вярнуцца” сюды на некалькі хвілін: колькі слоў толькі пра два экспанаты федэральнай скарбніцы, што вырасла са старадаўняй кунсткамеры.



Мазаіка “Шэсце каралёў” у Дрэздэне.

кладаць у беднай шkolцы амаль усе прадметы. Не ведала дзяўчына, што сярод вяскоўцаў было нямаля пяцідзясятнікаў, і пастаянна здзіўлялася нізкай наведвальнасці. Настаўнічка тая, душою чыстае дзіця, хадзіла па хатах, упрасвала бацькоў не замінаць родным дзецям спасцігаць разумнае, добрае, вечнае... Яе аднойчы папярэдзілі: з’яжджай, міле-

свечку паставіў?” “Я стаўлю і змяняю, — яна азірнулася, калі мы выходзілі да святла, і дадала: — Толькі свечкі цяпер цяжка адшукаць. Мне маці прывозіць, калі наведвае”.

Гаспадар наш быў маўклівы і хмурны, ды ўсё ж бачылася: ён рады рэдкай у сваім жыцці падзеі — “наяўнасці гасцей”. “Старая памерла гадоў з дзеса-

На месцы былога арсенала XVI стагоддзя кароль Альберт у XIX стагоддзі загадаў пабудаваць службовае памяшканне. Яно служыць і па сёння, толькі не чыноўнікі ў ім размясціліся, а тры вядомыя ў свеце музеі: “Новыя майстры”, “Зялёныя зводы” і Музей нумізматыкі і скульптуры.

Наша шумная экскурсійная група маўкліва стаіць перад “Зялёнымі зводамі”, чью гісторыю распачаў Аўгуст Моцны ў XVII стагоддзі, а ягоны сын — Аўгуст III — страсна прадоўжыў справу бацькі. Срэбра, бурштын, слановая кость, разьба па камені, дрэздэнскае барока і ювелірныя вырабы... Вось і “Залаты кафеіны сервіз”, а тут самы знакаміты экспанат — “Двор вялікага магола ў Дэлі”: 137 залатых фігур, пакрытых эмаллю і 5 тысячамі брыльянтаў, рубінаў, самацвэтаў і перлін. Гэты твор Аўгуст набыў сабе за 60 тысяч талераў. Дарэчы, ягоны палаўнічы палац каштаваў не менш. У “...Зводах” захоўваецца і унікальная мазаіка “Шэсце каралёў”: тысячагадовая гісторыя дынастыі Ветынгаў. Гэта конны парад 35 маркграфу з пазнакамі тытулаў і мянушак: Моцны, Багаты, Вялікі... Між імі — геральды, варта, сцяганосцы, вучоныя, мастакі, паэты, слугі, маўры, дзеці. І такім чынам — 102 метры і 24 тысячы плітак майсенскай парцеляны. Жанчыны жа ў мазаіцы няма: тысячагадовы патрыярхат. Мусіць, падарунак лёсу, што ў жажлівай бамбардзіроўцы 13 — 14 лютага гіганцкае крохкае пано не атрымала пашкоджанняў.

Новая гісторыя Дрэздэна простая, як і любая трагедыя. Каб зразумець, да якой ступені ён быў разбураны, прыгадаем Мінск і Сталінград. У ноч з 13 на 14 лютага 1945 года ў выніку бамбардзіровак англа-амерыканскай авіяцыі Цвінгер ператвораны ў будаўнічы друз. Горад палаў 5 дзён. Загінула больш за 35 тысяч мірных жыхароў, згарэла каля 200 шэдэўраў знакамітай галерэі, якія фашысты не паспелі сваечасова вывезці.

Так, парадаксальна, але факт: менавіта яны выратавалі галерэю, схаваўшы экспанаты, няхай і ў сырых, шахтах і штольнях. Праўда, горшых месцаў для іх захавання не знайшлі, але ж — вайна...

Ведалі ці не ведалі саюзнікі пра тое, што ў музеі амаль няма карцін? Документы сведчаць, што не ведалі. І — усё ж такі разбамбілі. Ці была ваенная неабходнасць? Цвінгер жа не быў ні ваенным заводам, ні казармай. Але быў знішчаны. У тую ноч магло здарыцца так, што пасляваенны свет не пачаў бы ніколі карцін з Дрэздэнскай галерэі. І — “Сіксіцкую Мадонну”. Ніколі.

8 мая 1945 года горад быў заняты нашымі войскамі, пасля ён стаў абласным горадам ГДР.

Сёння гэта горад з магутнай прамысловасцю, фестывалямі, выстаўкамі, святамі і кірмашамі. Галоўныя словы ў Дрэздэне, як паведаміла экскурсавод, — гэта “Цвінгер” і “Дрэздэнская галерэя”.

“За гарадскім умацаваннем...”

Старадаўні і сучасны, барочны, чароўны, рэальны — Цвінгер, чья назва абзначае “той, што знаходзіцца за гарадскім умацаваннем”. У 1680-м пачалося будаўніцтва гэтага палацавага ансамбля — рэзідэнцыі саксонскіх курфюрстаў, які ўзводзілі лепшыя майстры Еўропы на чале з таленавітымі архітэктарамі Дэплатам, Пёпельманам, Пермозерам, Эмперам.

Памятаецца радок з песні Марка Бернеса: “А без меня тут нічога бы не стояло...”? Пабачыўшы Цвінгер, разумееш: колькі б грошай ні ўклаў Аўгуст II у гэты ансамбль — без выбітных кампазітараў “застылай музыкі” і тысяч умелых рук нічога гэтага магло б і не быць. Эршты, цяжка выказаць у словах зачараванасць гэтым месцам, таму паспрабую пабудаваць толькі ілюзорную бачнасць...

(Працяг будзе.)

Навум Цыпіс

МУЗЕЙ *
**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РБ**



г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.
■ Мастоцтва Беларусі
XII — XIX стст.
■ Мастоцтва Беларусі
канца XIX — пач. XXI стст.
■ Мастоцтва Расіі
XVIII — пачатку XX стст.
■ Мастоцтва краін
Усходу XV — XX стст.
■ Мастоцтва краін
Заходняй
і Цэнтральнай
Еўропы XVI — XX стст.
■ Экспазіцыя жывапісу,
скульптуры,
графікі беларускіх
мастакоў 1940-х
— 1980-х гг.
■ Выстаўка
"Слуцкія
паясы".
■ Выстаўка "Вобраз
іранскай жанчыны".
■ Выстаўка, прысвечаная
65-годдзю вызвалення
Беларусі ад нямецка-
фашысцкіх захопнікаў,
"Палітра памяці".
Філіялы Нацыянальнага
мастацкага музея РБ:

г. Мінск,
вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.
Экспазіцыі:
■ "Мастоцтва

**МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."**



г. Мінск,
вул.
Інтэрнацыянальная,
33а. Тэл.: 227 87 96.
■ Выстаўка
фотаздымкаў XIX ст.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"



г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская вол. Тэл.: (8-01596) 2 30 35.
■ Выстаўка Л.Нішчык
"Міфы Беларусі".

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы**



Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстаўка дзіцячай
творчасці.

**МУЗЕЙ ВІТОЛЬДА
КАЭТАНАВІЧА
БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ**



г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222)
22 48 87.
■ Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ *
**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫ
І КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСІ**

г. Мінск,
вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 72 61.
Выстаўкі:
■ Выстаўка, прысвечаная
85-годдзю
А.Савіцкага.
■ "Спадарожнікі
дзяцінства".
■ "Хата —
мой сусвет".

Тэл.: 290 68 47.
■ Пастаянная экспазіцыя
"Гісторыя I-га з'езда
РСДРП".
■ Выстаўка "Ваенныя,
суровыя, простыя..."

**ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ**



г. Мінск,
вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 72 61.
Выстаўкі:
■ Выстаўка, прысвечаная
85-годдзю
А.Савіцкага.
■ "Спадарожнікі
дзяцінства".
■ "Хата —
мой сусвет".

■ Праект "Сабакі на
службе
Айчыны".
Праект інтэрактыўнай карты:
"Вызваленне Беларусі"
(хроніка вызвалення
і мультымедыяная
прэзентацыя аперацый
Чырвонай Арміі па
вызваленні Беларусі ў
верасні 1943 — ліпені 1944 гг.).

**ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ**



г. Гомель,
пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.
Цэнтральная
частка
палаца

дзяржаўнаму дзеячу
СССР А.Грамыку.

Вежа палаца
Румянцавых і Паскевічаў
Гісторыка-мемарыяльная
экспазіцыя

■ "Гравюра XVII —
пачатку
XX стст.".
■ "Французскі раман
XIX стагоддзя".

Паўночнае крыло палаца
Выстаўкі:

■ "Вяртанне да
вытокаў"
(мастацкія фотаздымкі
Дзмітрыя Іванчыкава).
■ "Поры года" (выстаўка
Ніны Прохаравай,
прысвечаная Году роднай
зямлі).
■ "Свет
звярчю
Гомельшчыны".
■ Працуе куток

■ Пастаянная выстаўка
ваеннай тэхнікі.
■ На тэрыторыі
музея працуе
пнеўматычны цір.
■ У выставачнай зале:
**выстаўка новых
паступленняў
з фондаў
музея.**

ГАЛЕРЭІ*

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.



"Памяць сэрца".

**МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"**

г. Мінск,
Кастрычніцкая плошча, 1
(Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.



■ Дыпломныя працы
студэнтаў кафедры народнай
творчасці
БДУКІМ.

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАУЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгауза, 4.
Тэл./факс:
(8-0152) 72 27 57.



■ Выстаўка,
прысвечаная
памяці
мастака
С.Субізава.

**КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г.ВАШЧАНКІ**

г. Гомель,
вул. Карповіча, 4.
Тэл.: (8-0232) 77 75 20.



Экспазіцыі:
■ "Г.Х. Вашчанка".
Выстаўкі:
■ Выстаўка
жывапісу
**Акіма
Шаўчэнкі**
з фондаў
Добрушкага
краязнаўчага
музея.
■ Выстаўка
графікі
**Васіля
Леаненкі**
(Чарнігаў, Украіна).

Паважаныя чытачы!

на газету "Культура" Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752;

ІДЗЕ ПАДПІСКА

на часопіс "Мастоцтва" Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 74958, ведамасная падпіска — 749582.

НА ВЕРАСЕНЬ І НАСТУПНЫЯ МЕСЯЦЫ 2009 ГОДА!



ў гарадской
культуры XIX —
пачатку XX стст".
■ "Старажытная
Беларусь".
■ "Беларусь
XVI — XVIII стст.
у партрэтах і геральдыцы".
Выстаўкі:
■ "Халодная і
агнястрэльная зброя".
■ "Саксонскае люстра"
і магдэбургскае права
— асновы Еўропы".
■ "Крыніцы
адвечнай
прыгажосці".
■ "Выратаваныя
каштоўнасці".

Дом-музей І з'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т
Незалежнасці, 31а.

■ "Жыццё
Л.М. Талстога
ў фатаграфіях
сучаснікаў".
■ Выстаўка
музейных
прадметаў
XI — XX стст.
з фонду
музея
"Вякоў мінулых
успаміні...".

**БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ**



г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.
Экспазіцыі:
■ Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:
■ "Праект
"Беларусь".
Трыумф Пераможцаў"
(да 65-годдзя
вызвалення
Беларусі).

Румянцавых
і Паскевічаў
Выстаўкі:

■ "Броня крепка и танки
наши быстры" (выстаўка
макетаў).
■ "Гонар мундзіра".
■ "Памяць сэрца".
■ "Васковыя фігуры"
(з калекцыі Санкт-
Пецярбургскага музея
васковых фігур).
■ "Нараджэнне і
адраджэнне".
■ "Аляксандр
Гайлевіч. 20 гадоў
творчасці".
■ Выстаўка керамікі з
фондаў музея
ў рыцарскай зале.

Экспазіцыі:
■ "Культавыя
прадметы".
■ "Старажытная
гісторыя
Гомельшчыны".
■ "Загадкавыя фантазіі
мора"
(грот палаца).
■ Экспазіцыя,
прысвечаная

жывых
экзатычных
рэптылій.

Зімовы сад
■ Свет
субтрапічных
раслін
і жывёл.

**ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ**

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.



■ Пастаянная
ваенна-гістарычная
экспазіцыя.
■ Лакальныя
экспазіцыі
ў санітарным
вагоне;
у партызанскай
зямлянцы.